

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

III. De vnitate vniuersali, totaque ratione quidditatiua vniuersalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

& est ens incommunicabile pluribus, quæ tunc sunt actu completa. Continuum v. g. constat ex pluribus, quæ sunt incompleta, quando sunt unita, & component vnum. Aceruus autem lapidum constat ex lapidibus multis actu completis, quando component aceruum, qui propterea est ens per accidens.

Existentia non est principium indiuiduans. Ex quibus colliges, existentiam non esse magis principium indiuiduans quam essentiam, cum ambæ sint indistinctæ, neque sit maior ratio cur vna indiuiduet, quam altera.

SECTIO III.

De unitate formali.

Eius definitio.

Dico primò, unitatem formalem esse rei indiuisiorem in plures essentias dissimiles.

Ratio est, quia natura humana v. g. secundum se sumpta non est indiuisibilis in plures essentias similes; si enim abstrahatur, diuidi potest in Petrum, Paulum, &c. quorum plures sunt realiter essentia inter se similes. At verò quælibet essentia secundum se hoc habet, quod diuidi nullo modo possit in plures essentias dissimiles. Natura v. g. humana, diuidi non potest in humanam & equinam. Illa indiuisibilitas nature in plures essentias dissimiles vocatur vnitas formalis, sicut indiuisibilitas in plures essentias similes & completas vocatur vnitas numerica.

Differt ab unitate numerica. Dico secundò, dari unitatem formalem non realiter, sed ratione distinctam à numerica.

Ratio est, quia nulla est res, cui non conueniat negatio illa, quam vnitas formalis superaddit enti, nempe quod res sit indiuisa in plures essentias dissimiles; homo enim ita dicit essentiam humanam vt adiunctam habeat negationem essentie equinae. Pater autem, quod huiusmodi vnitas distinguatur à numerica, quæ dicit indiuisibilitatem in plures essentias similes: hanc autem formalis vnitas non dicit; ergo alia est vnitas formalis, alia numerica; non quod illæ realiter sint diuersæ, sed solo tantum conceptu, quia essentia singularis, & essentia communis, vt supra sæpe dictum est, sola ratione distinguuntur; sed vnitas formalis non potest magis distingui ab unitate numerica, quam natura communis à singulari: ergo vnitas formalis non distinguitur realiter à numerica.

Differt ab unitate vniuersali. Dico tertio, unitatem formalem esse saltem ratione distinctam ab unitate vniuersali.

Ratio est, quia vnitas vniuersalis consistit in indiuisione nature in plura eiusdem nominis & rationis, cum aptitudine quâ illa natura diuidi possit in illa plura; consistit enim in illis duobus; primum est indiuisio; secundum diuisibilitas. Vnitas formalis dicit quidem indiuisiorem, sed non dicit diuisibilitatem; significat enim solam essentiam secundum se; siue illa sit singularis, siue sit vniuersalis: ergo vnitas formalis distinguitur per rationem ab unitate vniuersali. Sed hoc tamen vt sit manifestius, explicandæ omnino sunt plures controversiæ circa unitatem vniuersalem, de qua mihi nunc plenè dicendum est; nam tamen à pluribus video Doctores in Logica tradi rationem implicatissimam circa questionem vniuersalium, vt sic ad Philosophiam tyronum ingenia informant; certum tamen est illam esse omnino propriam Metaphysicæ; ideoque de vniuersalibus in communi statui nunc plenè dicere, de quibus in particulari dictum est in Logica.

QVÆSTIO III.

De unitate vniuersali, totaque ratione quidditativa vniuersalium.

AD intelligentiam igitur unitatis huius, de qua tot lites moueri solent, dicenda sunt quinque. Primò, quid sit vniuersale, seu quid sit vnitas illa, quæ appellatur vniuersalis. Secundò, vtum detur aliquod vniuersale, natura scilicet aliqua vna & apta inesse multis; an verò conceptus solum aliquis formalis appelletur vniuersalis. Tertiò, vtum existat à parte rei huiusmodi vnitas vniuersalis, an verò tantum per intellectum. Quartò, per quam intellectus operationem fiat vnitas vniuersalis, vtum videlicet illa fiat per solam abstractionem, an verò addi ei præterea debeat cognitio comparatiua. Quintò de proprietatibus vniuersalium.

SECTIO I.

Quid sit vniuersale.

Certum est ex tradenda statim definitione vniuersalium, quod debent in ipso vniuersali distingui pars materialis, & pars formalis. Prima est ipsamet natura realis substrata vniuersalitati, idest quæ denominatur vniuersalis. Altera est ipsa vniuersalitas, videlicet vnitas & aptitudo essendi in multis. Ad explicationem ergo quidditativæ rationis vniuersalium dicendum est primò, quomodo definiatur & diuidatur generatim vniuersale. Secundò, quid sit natura illa, quæ vocatur vniuersalis. Tertiò, quid sit vnitas nature vniuersalis. Quartò, quid aptitudo illa essendi in multis.

§. I.

Vniuersale quomodo definiatur, & diuidatur.

Certum est primò, vniuersale communissimè sumptum significare id quod in se vnum est, & est commune pluribus. Quia verò pluribus modis contingit aliquid esse commune pluribus, idem multiplex omnino est vniuersale.

Vniuersale communiter sumptum definitur.

Primò enim aliud est vniuersale complexum, aliud incomplexum. Complexum est propositio quam vocamus vniuersalem, vt, *Homo est animal*. Vniuersale incomplexum est res aliqua simplex & communis pluribus: & hoc alterum est multiplex; nam aliud est vniuersale in-causando, & est illud, quod plures effectus causat, vt Deus, cælum, &c. Vniuersale in significando est vox significans plura, v. g. hæc vox, *homo*, significat plures homines. Vniuersale in representando est imago multa representans, vt imago leonis omnes representat leones, & cognitio quam habeo de homine, omnes representat homines.

Varie diuisiones vniuersales.

Denique vniuersale in essendo, & in prædicando est illud, quod est in multis, & quod prædicatur de multis, vt natura humana est in Petro, Paulo, &c. De hoc autem solo vniuersali agit Metaphysica, quia illud est propriè vniuersale oppositum singulari, quod nec est, nec esse potest in pluribus, vt Socrates.

Certum est secundò, vniuersale in essendo re- & diffiniri, *Aliquid vnum aptum inesse multis*, vel

Vniuersale in essendo definitur.

vel aptum de multis predicari secundum totam suam significationem. Ita sapè tradit Philosophus 7. Metaph. textu 41. & 1. Posteriorum, cap. 10. & 1. de interpret. cap. 5.

Explicatur definitio.

Primo dicitur *aliquid*, idest aliqua natura realis & positiva, non autem tantum vox aliqua, vel conceptus, ut probabitur postea contra veteres & novos Nominales. Huiusmodi natura vocatur materiale vniuersalis, ut dixi. Secundo dicitur *unum*, idest indiuisum, quia nihil esse potest commune multis, nisi sit unum, alioqui erunt multa in multis: ergo vniuersale necessario esse debet unum. Tercio dicitur *aptum inesse*, idest habens non repugnantiam, ut pluribus communicetur: quia si natura sit vna, sed non communicabilis pluribus, non erit vniuersalis, sed singularis. Quarto, *aptum inesse pluribus*, in quibus scilicet ipsa sit multiplicata; si enim natura possit inesse pluribus, in quibus non multiplicetur, non erit vniuersalis: natura diuina, quæ in tribus personis vnica omnino & eadem est, non potest dici vniuersalis. Et albedo, quæ à Deo poneretur eadem in pluribus subiectis, esset purè singularis. Quinto dicitur *aptum inesse vel predicari*: Quia quod inest alteri, predicari potest de illo. Debet autem natura, ut sit vniuersalis, vniuocè predicari, ut habeat in omnibus idem nomen, & rationem eandem; non sufficit autem ut predicari possit analogicè. Sexto denique debet posse inesse ac predicari *secundum totam suam significationem*, idest ita debet posse inesse multis, ut in illis singulis tota reperiatur; si enim possit inesse multis secundum diuersas sui partes, non erit vniuersalis. Quantitas v.g. tripalmaris, diuidi potest in tres palmos; sed quia non reperitur tota in singulis, propterea non est vniuersalis.

§. II.

Quanam natura denominetur vniuersalis.

Materiale vniuersalis.

Certum est primo, id quod denominatur vniuersale, esse ipsammet naturam realem & existentem in indiuiduis; non autem solam cognitionem intellectus terminatam ad plura indiuidua? Ita enim contra novos Nominales statim demonstrabitur. Nunc breuiter ratio sit, quia illud solum denominatur vniuersale in essendo, quod solum potest inesse multis: sed sola natura pluribus inesse potest indiuiduis, & de illis predicari; non autem cognitio intellectus, quæ terminatur ad plura: ergo sola natura realis est vniuersale in essendo. Quo etiam argumento reicitur efficaciter sententia illa Ochami, Gregorij, & Gabrielis qui volunt naturam, quæ denominatur vniuersalis, esse figmentum aliquod intellectus: intellectum videlicet fingere intra se naturam communem pluribus, similem intentionaliter naturæ reali singularium: v.g. intellectum, dum apprehendit sibi hominem in communi, obicere sibi aliquod figmentum & simulacrum hominum, quod indifferenter omnibus indiuiduis hominibus possit applicari. Sed hoc purum figmentum est, quia, ut dixi, natura quæ denominatur vniuersalis, est illa, quæ potest inesse multis, & de illis predicari: sola natura realis huiusmodi est; inferiora enim realia naturam non habent nisi realem: ergo illa sola denominatur vniuersalis, non autem illud simulacrum confictum ab intellectu.

Status triplex na-

Certum est quarto, naturam quæ denomina-

tur vniuersalis, in triplici statu posse concepti, tum secundo in statu existentie realis: tertio in statu existentie obiectiue. Natura in statu existentie, ut sape in superioribus dixi, est natura, quatenus sola includit & omnia predicata essentialia cum passionibus necessariis; v.g. natura humana secundum se in statu existentie includit animalitatem, rationalitatem, aliasque passiones omnes necessario emanantes ab essentia, nihil autem aliud. Natura in statu existentie realis, est natura quatenus includit omnes denominationes & proprietates, quæ singularibus insunt; accidentia scilicet, & operationes. Verum enim est dicere, *homo est albus, currit, nascitur*; in quantum singularis hic homo, vel ille, habet albedinem, est currens, est natus. Natura in statu existentie obiectiue est natura prout includit denominationes & proprietates rationis, quæ ab intellectu ei tribuuntur, videlicet cognosci, abstrahi, referri, &c. Aduertendum autem est, quod predicata quæ conueniunt naturæ in statu existentie, conueniunt etiam illi in statu existentie, tum realis, tum obiectiue. Hoc enim significat axioma illud vulgarissimum, *Dici de omni*; cuius sensus est: Quidquid de re aliqua dicitur secundum essentiam suam considerata, dici etiam de rebus aliis, in quibus talis essentia reperitur; homo enim v.g. & in singularibus & in intellectu est animal rationale. Predicata verò illa, quæ conueniunt naturæ in statu existentie realis vel obiectiue, non ei conueniunt in statu existentie, quia in eo statu sola includit predicata essentialia, & proprietates ab essentia manantes; vnde falsum est dicere, *Natura in statu existentie est singularis*; aut etiam, *est abstracta à singularibus*.

§. III.

Quid sit vnitatis vniuersalis, quid aptitudinis eius, ut sit in pluribus.

Certum est quinto, vnitatem illam vniuersalem propriam, nec esse vnitatem numericam, neque vnitatem formalem, aut solam similitudinem; sed esse veram & propriam indiuisiōnem alicuius naturæ in plures naturas, tum similes, tum dissimiles; cum aptitudine tamen ut diuidatur in plures naturas similes; seu indiuisiōnem cum aptitudine ad diuisiōnem. Non reposito hic dicta ex præcedenti quæstione, quod vnitatis sit rei indiuisio in plures hæcceitates, quod vnitatis formalis sit indiuisio rei in plures essentias dissimiles; nam tamen hæc vnitates dicant indiuisiōnem quandam in plura; vnitatis tamen numerica negat etiam diuisibilitatem in plures naturas similes. Petrus v.g. diuidi nullo modo potest in plures homines: vnitatis autem formalis neque negat hanc diuisibilitatem in plures naturas similes, neque illam includit; cum enim vnitatis formalis sit vnitatis essentialis, si illa importaret negationem communicabilitatis ad plura, repugnet naturam in illo statu esse communicabilem aut multiplicabilem: si autem includeret communicabilitatem & multiplicabilitatem in plura, certè vnitatis essentialis ipsius naturæ non reperiretur in vno indiuiduo, quod nequit multiplicari. His positis.

Primo dixi, vnitatem vniuersalem distinguere ab vnitatis numerica, quia scilicet vnitatis numerica ab vnitatis

dicit incommunicabilitatem ad plura; vnitas autem vniuersalis dicit communicabilitatem. Imò vnitas numerica constituit singulare oppositum vniuersali: ergo destruit vniuersalem.

Distinguitur à formali. Secundo dixi vnitatem vniuersalem distingui ab vnitatem formali præcisè sumpta, quia vnitas formalis præcisè sumpta nec excludit, nec includit communicabilitatem ad plura; vnitas autem vniuersalis illam proximè includit. Deinde vnitas vniuersalis non potest esse in vno indiuiduo; vnitas autem formalis est tota in vno indiuiduo: ergo manifestum est, quod vnitas formalis non est vnitas vniuersalis. De vnitatem autem formali plurium indiuiduorum mox videro. Neque dicas, nullum inter contradictoria dari posse medium: ergo si vnitas non dicit incommunicabilitatem, necesse est vt dicat communicabilitatem. Resp. inter contradictoria nullum posse dari medium à parte rei, sed dari posse medium per intellectum, quatenus intellectus præscindere potest naturam ab vtroque contradictorio; homo enim n. v. g. neque albus est, neque non albus. Vnitas ergo formalis à parte rei dicit incommunicabilitatem, quia est idem realiter cum vnitatem numerica; sed prout est vnitas formalis, abstrahit tum ab incommunicabilitate, tum à communicabilitate. Addi etiam potest, communicabilitatem & incommunicabilitatem non esse contradictoria, quia extremum vtrumque sumitur positue; si enim incommunicabile fumeretur negatiue, tunc vnitas formalis includeret non communicabilitatem, idest, non includeret communicabilitatem; sed hoc totum pendet ex dicendis *scilicet* 3.

Non est sola similitudo. Tertiò dixi, vnitatem vniuersalem non esse solam similitudinem plurium naturarum, idest vnitatem formalem plurium indiuiduorum habentium similes essentias.

Ratio est, quia vnitas vniuersalis est vera vnitas contraria pluralitati, & eam excludens, alioqui frustra definiret Philosophus vniuersale, *vnus aptum inesse multis*. Similitudo est essentialiter opposita vnitati, & essentialiter dicit pluralitatem; similitudo enim relatio est; relationis autem totum esse est ad aliud se habere; nihil enim est sibi simile, sed alteri tantum: vnde certum est, quod similitudo in suo conceptu essentiali & intrinseco excludit vnitatem: ergo vnitas vniuersalis non est sola similitudo plurium naturarum, vt ostendam iterum *scilicet* 2.

Quid proprie illa sit. Quarto igitur sequitur, vnitatem vniuersalem esse indiuiſionem alicuius naturæ in plures naturas, tum similes, tum dissimiles; cum aptitudine tamen vt in plures diuidatur naturas similes. Scio Hurtadum, & nouos alios Nominales dicere vnitatem vniuersalem non esse indiuiſionem naturæ, sed indiuiſionem ipsius cognitionis confusè concipientis plura indiuidua, quos inferius confutabo.

Aptitudo vniuersalis. Certum est sexto, aptitudinem essendi in pluribus propriam vniuersalis esse proximam & positinam non repugnantiam naturæ realis ad sui multiplicationem.

Proxima. Primò dicitur esse potentia proxima; duplex enim esse potest potentia ad multiplicationem; alia proxima, quæ nullo est affecta impedimento, vt reuocari possit ad actum; alia remota, quæ affecta est impedimento, quo remoto ad actum reuocari posset. Vniuersale aptum est proximè ad multiplicationem; si enim sufficeret aptitudo affecta impedimento, singulare esset vniuersale, quia potentiam haberet remotam ad communicationem.

A Secundo dicitur esse potentia positiua; nam aptitudo, siue potentia, quædam est positiua, quædam negatiua. Non repugnantia negatiua illa est, quæ non conuenit naturæ, nec eius oppositum; idest quoties natura nec habet repugnantiam, neque non repugnantiam. Positiua non repugnantia, est quæ per seipsam naturæ conuenit, idest cum natura dici potest habere non repugnantiam; si enim natura solam habeat non repugnantiam negatiuam, dici solùm potest quod non habeat repugnantiam; dici non potest quod habeat non repugnantiam. Vniuersale requirit positiuam aptitudinem, ita vt liceat dicere, quod habeat non repugnantiam; alioqui vnitas formalis esset vnitas vniuersalis: nam de natura secundum se licet dicere, quod neque habeat repugnantiam, neque habeat non repugnantiam ad multiplicationem; & tamen natura secundum se non est vniuersalis.

B Tertiò tamen valde obseruandum est, quod quando vniuersale dicitur vnum aptum inesse multis, non est intelligenda definitio in sensu composito, quasi vnum manens vnum possit in multis de facto inueniri eo modo quo est vnum; implicat enim vt natura simul sit vna, & manens vna, sit etiam actu multiplex. Nam hoc ipso, quod natura intelligitur esse in Petro, Paulo, & Ioanne, non est ampliùs vna, sed multiplex, cum sit contracta per differentias indiuiduantes. Debet ergo tota hæc definitio vniuersalis intelligi solùm in sensu diuiso; est enim vnum aptum inesse multis, quia natura illa, quæ per intellectum fit vna, potest multiplicari per differentias contrahentes; ita tamen vt ipsa contractione amittat vnitatem, atque ita definat esse vniuersalis. Eodem recidit altera explicatio: Vniuersale est vnum in statu abstractionis, aptum vt sit multa, & in multis in statu abstractionis; aptum vt sit multa, & in multis in statu contractionis, vt patebit ex sequentibus. Post illa enim explicata magis quam disputata de propria quidditate vniuersalium, grauissimæ circa eorum existentiam mouentur difficultates.

Quomodo sit vnum & aptum simul.

SECTIO II.

Vtrum detur aliquod vniuersale.

D Non hîc queritur, vtrum detur à parte rei vniuersale ante omnem intellectus operationem, quod postea disputabitur; sed vtrum detur aliqua natura realis, vniuersalis in essendo & prædicando; siue illa vniuersalitas ei conueniat à parte rei, siue conueniat tantum per intellectum. An verò detur solùm vniuersale in significando voces scilicet communes multis, & vniuersale in representando conceptus scilicet mentis; vniuersale autem in essendo nullum omnino detur? Ita enim sensisse Cratylum & Heraclitum refert Philosophus 4. *Metaphys. textu* 22. & Epicureis idem tribuit S. Thomas *opusculo* 55. Eandem sententiam sequuti sunt Nominales veteres & noui, quos omnes rectè cum Anselmo *lib. de incarn. Verbi, cap. 2.* vocare sanè possumus Hæreticos Dialectice, qui non nisi flatum vocis velint esse vniuersales substantias.

Ratio tamen dubitandi primò est, quia implicat aliquid esse vnum actu, & actu multa; esset bitatio enim vnum, & non vnum: sed vniuersale quod est vnum aptum prædicari de multis, esset vnum actu, & actu multa: ergo implicat vniuersale quodlibet essendo. Maior nota est ex terminis.

Minor

Minor probatur. Illud quod actu identificatur cum multis, est actu multa: sed illud quod actu potest prædicari de multis, est actu identificatum cum multis; subiectum enim prædicationis, & prædicatum identificatur: ergo quod potest prædicari de multis, est actu multa: ergo vniuersale quod est vnum & aptum prædicari de multis, est vnum actu, & actu multa.

Secunda.

Secundò, intellectus dum affirmat, vel negat, coniungit vel separat extrema; sed intellectus non separat, nec coniungit nisi conceptus suos formales, res autem ipsas nec separat, nec coniungit: ergo soli conceptus formales sunt extrema propositionum, non autem res ipsæ: ergo soli conceptus formales sunt vniuersales, non autem naturæ ipsæ reales. Imò quidquid existit, aut realiter, aut obiectiue, est singulare; sit enim per actionem aliquam, aut realem, aut intentionalem: ergo nullum vniuersale realiter existit, aut obiectiue.

Tertia.

Tertiò implicat, dari aliquod totum diuisibile in plura, quæ sint adæquatè idem cum illo; alioqui totum non erit maius sua parte, neque pars distingueretur à suo toto: sed vniuersale est totum diuisibile in partes, quæ sint adæquatè idem cum suo toto; est enim vnum aptum inesse multis secundum totam suam significationem: ergo implicat vniuersale.

Quarta.

Quartò implicat, aliquid esse realiter naturam Petri, & realiter naturam Pauli: ergo implicat aliquam naturam esse vnam aptam inesse pluribus & vniuersalem. Probatur antecedens. Id quod est realiter Petrus non potest esse realiter Paulus: sed natura Petri est realiter Petrus, & natura Pauli est realiter Paulus: ergo implicat vt quod est realiter natura Petri, sit realiter natura Pauli. Sed natura vniuersalis vna, & tamen apta prædicari de Petro, Paulo & Ioanne, realiter est natura Petri, Pauli, & Ioannis; nihil enim prædicatur, vel potest prædicari de Petro, nisi quod est realiter natura Petri; & nihil prædicari potest de Paulo, nisi quod est realiter natura Pauli & ipse Paulus: ergo implicat dari aliquod vniuersale præter voces & conceptus.

Conclusio affirmans.

Dicendum tamen est, non solas voces & conceptus esse vniuersales, sed dari etiam naturas in essendo vniuersales, siue illæ realiter, & à parte rei; siue per solum intellectum sint vniuersales. Ita docet cum Aristotele loco citato 3. *Metaphysicæ*, & lib. 1. *posterior. textu* 36. Schola tota Peripatetica, cui perperam se opponit secta nouorum & veterum Nominalium.

Prima probatio.

Primò enim natura vniuersalis in essendo illa est, quæ pluribus conuenire potest, & de illis prædicari: datur huiusmodi natura: ergo datur vniuersale in essendo. Minor probatur. Natura humana conuenit Petro, & Paulo, & de illis prædicatur, quod sint homines: ergo datur natura, quæ de pluribus potest prædicari. Deinde in hac propositione, *Homo est animal*, hæc vox, *homo*, non significat naturam singularem; quia illa est propositio æternæ veritatis: neque significat solum conceptum formalem; cognitio enim mea non est animal rationale: ergo hæc vox, *homo*, significat naturam vniuersalem in essendo.

Secunda probatio.

Secundò datur aliqua vox vniuersalis in significando, & aliquis conceptus vniuersalis in representando: ergo datur aliqua natura significata per vocem, & representata per conceptum, vniuersalis in essendo. Probatur consequentia. Vox illa, *homo*, significat omnes homines, quatenus

conueniunt in communi natura: sed illa communis natura, in qua conueniunt, est ipsum quod appellatur vniuersale in essendo: ergo si datur vniuersale in significando, & representando, datur etiam vniuersale in essendo. Deinde quando dicimus, *Omnis homo est animal*, non intendimus dicere hanc vocem, *homo*, esse hanc vocem, *animal*; neque conceptum formalem quo cognoscitur *animal*, esse conceptum formalem, quo cognoscitur *homo*; sic enim falsa esset propositio: sed intendimus dicere rem significatam hoc nomine, *animal*, esse rem significatam nomine, *homo*: sed res illa significata est aliquid commune, cum hæc sit propositio vniuersalis: ergo datur res aliqua verè vniuersalis in essendo.

Tertiò si auferuntur vniuersales nature in essendo, tolli debent omnes scientiæ, quæ non sunt de singularibus, cum illa sint contingentiæ; neque de solis vocibus & conceptibus: nam scientia de homine, cum demonstrat quod sit sensibilis, vel admiratiuus, non hoc demonstrat de sola voce vel conceptu; vox enim, *homo*, non est sensibilis: ergo scientia est de solis naturis vniuersalibus.

Ad primam respondeo, vniuersale nullo modo esse vnum actu, & actu multa, quamuis actu non sit nisi vnum, & potestate sit multa; quia vt mox nui sub finem sectionis superioris, quando dicitur quod vniuersale sit vnum aptum inesse multis, non significatur, quod sit vnum, & aptum esse in multis in sensu composito, id est quod possit esse in multis seruando vnitatem; sed tantum quod sit vnum, & aptum esse in multis in sensu diuiso, id est amittendo illam vnitatem: nam vniuersale, vt dicitur postea, dum actu prædicatur, amittit vnitatem, & vniuersalitatem. Itaque ad illam probationem illud quod est identificatum cum multis, est multa; si actu identificatur, concedo; si non identificetur actu, sed solum possit identificari admittendo vnitatem, nego illud esse actu multa; est enim actu vnum, & potestate multa: sicut virga tripalmaris actu est vna, quamuis sit potentia multiplex, cum sit diuisibilis in plures palmos. Imò etiam dici potest, quod aliquid esse potest denominatiue vnum per operationem intellectus, & realiter multa; nam vniuersale non habet vnitatem nisi per operationem intellectus; realiter & à parte rei est multiplex natura singularis.

Ad secundam respondeo verum esse quod intellectus, dum affirmat vel negat, coniungit vel separat extrema. Ad illam autem minorem: sed intellectus non coniungit aut separat res ipsas realiter & à parte rei, concedo; non coniungit aut separat obiectiue cogitando vnam sine alia, aut cogitando vnam cum altera, nego; potest enim iudicare res illas esse coniunctas, aut separatas, vel præcindendo, vel iudicando. Deinde verum est nihil existere realiter quod non sit singulare: per intellectum autem existere potest etiam ipsam vniuersalem, vt dicitur *scilicet* 3. & 4.

Ad tertiam respondeo vniuersale duplici modo esse totum. Primò essenziale quod diuiditur in partes sue definitionis: secundò potentiale, quod diuiditur in plura inferiora. Quatenus est totum essenziale, reperitur totum in singulis inferioribus, non autem quatenus est totum potentiale: unde ad formam argumenti distinguitur maior. Implicat totum aliquod potentiale diuisibile in plura inferiora, quæ sint idem cum illo, quatenus est totum potentiale, concedo; quæ sint idem cum illo,

illo, quatenus est totum essentiale, nego. Vniuersale autem non reperitur totum in singulis inferioribus, quatenus est totum potentiale, sed quatenus est totum essentiale. In Petro est tota essentia naturæ humanæ, sed non est in eo vniuersalitas naturæ vniuersalis.

Solutio
quartæ.

Ad quartam respondeo implicare omnino ut aliquid simul & realiter sit natura Petri, & natura Pauli; quod enim est realiter Petrus, non potest realiter esse Paulus. Distinguo autem hanc consequentiam: ergo implicat naturam esse realiter vnā aptam inesse multis, concedo; esse per intellectum vnā aptam inesse multis amittendo vnitatem, nego. Sed hoc magnā egebit explanatione, vt patebit ex sequentibus.

SECTIO III.

Vtrum vniuersale à parte rei existat.

Habemus dari vniuersale aliquod in essendo, quod non sit sola vox, aut conceptus, sed natura realis vna, & apta inesse pluribus, idest indiuisa & diuisibilis. Nunc difficultas præcipua est, quomodo existat natura illa vna & apta; vtrum videlicet ante operationem intellectus habeat vnitatem & aptitudinem; an verò à solo intellectu habeat vtramque. Certum autem est, materiale vniuersalis, seu naturam ipsam, quæ denominatur vniuersalis, existere à parte rei: sed queritur vtrum formale vniuersalis, siue vniuersalitas existat in ea natura sine vlla cogitatione intellectus. Quod vt explicem, dicenda mihi sunt tria. Primum vtrum existat aliquod vniuersale à parte rei separatim à singularibus: secundum vtrum existat cum illis coniunctum: tertium an natura secundum se sit à parte rei vniuersalis.

§. I.

Vtrum vniuersale à parte rei existat separatim à singularibus.

Idem Platonis.

Certum est primum, Platonem in omnibus ferè libris, sed in Timæo præsertim, Phædone, & Parmenide, inducere ideas quasdam perfectarum omnium specierum separatas à singularibus, æternas, incorporeas, substantificas, sumptumandas, vniuersales: ideam v. g. hominis, quæ non sit singularis aliquis homo, sed humanitas separata, quam omnes homines participant, eo quod omnes fiant ad eius imitationem. Propter has autem ideas Plato accusatur, quasi dixerit dari à parte rei naturas vniuersales, in essendo separatas à singularibus indiuiduis; quas naturas appellauerit ille ideas; sicque Platonem refellit sapissimè Aristoteles, ostenditque idearum illarum aliàs inanitatem, aliàs impossibilitatem, præsertim verò 1. 7. & 13. *Metaphys.* & 1. *Ethic.* cap. 6. eodem modo sentiunt Ambrosius lib. 4. de fide, cap. 3. lib. 1. *hexameron*, cap. 1. Cyrillus lib. 2. contra Iulianum, sub finem, Tertullianus lib. de anima, cap. 18. Irenæus lib. 2. cap. 6. & 19. Elias Cretensis in orat. 10. Nazianzeni, Billius in orat. 33. num. 31. Iustinus in paranesi. Verum mitius cum Platone agendum alij existimant, voluisse scilicet illum dari rerum omnium creabilem ideas in mente Dei, quæ non sint ipsæ rerum naturæ, sed exemplaria æterna in Deo existentia, ad quorum similitudinem omnia fiant, R. P. de Rhodæ curs. *Philosoph.*

A & veluti tactu signentur. Sic videlicet Platonem explicant Augustinus lib. 83. 99. quæst. 46. & lib. 7. *Ciuitat.* cap. 26. Clemens Alexandrinus lib. 3. & 4. *stromatum*. Eusebius lib. 11. *preparat.* cap. 11. & 12. alique plures apud Eugubinum lib. 1. *perennis Philosophiæ*, cap. 10. Sebastianum Foxium lib. 1. *Philosoph. naturalis*, Fontecam 7. *Metaph.* cap. 8. quæst. 2. cum quibus

Excusatio
Platonis.

Certum est secundò, nulla Platonem posuisse vniuersalia in essendo à parte rei existentia separata à singularibus, sed vniuersalia in causando, & illa non esse aliud quàm ideas improductas, ad quarum similitudinem omnia Deus extra se operetur. Deinde voluisse Platonem has ideas indi-

Bstinctas esse ab ipso Deo, cum in eius sint intellectu, in quo nihil est quod non sit Deus. Hæc autem omnia patet esse verissima. Neque obstat quod Plato duplicem videatur statuere mundum à Deo creatum; sensibilem vnū, alterum intelligibilem; quem constituat illa idearum creaturarum congeries; sed mundum intelligibilem vocat Plato partim eum quem habet Deus in mente sua, *Pulchrum pulcherrimum ipse mundum mente gerens*: partim spirituales creaturas à mundo sensibili separatas. Ita omnino existimauerim cum Augustino excusari posse Platonem, qui certè si non errauit, discipulos sanè habuit longè aliter sentientes; posuerunt enim ideas illas veluti naturas quasdam vniuersales à singularibus separatas.

C Ratio autem dubitandi esse potest primum, quia si vniuersalia essent coniuncta cum vniuersalibus corruptibilibus, & cum illis identificata, essent corruptibilia: hoc autem absurdum est, quia scientiæ debent esse de rebus perpetuis & incorruptibilibus; sunt verò de rebus vniuersalibus; ergo vniuersalia separata sunt à singularibus.

Prima dubitatio.

Secundò si vniuersalia non essent actu & à parte rei separata à singularibus, falsò conciperentur separari, sicque nulla darentur vniuersalia nisi in falsa conceptione intellectus: hoc autem absurdum est, quia ita fictitiæ essent omnes scientiæ: ergo vniuersalia separata sunt à singularibus.

Secundæ.

Dico primum, nullum dari vniuersale in essendo à parte rei separatim ab omnibus singularibus, quod sit idea Platonis, aut aliquid aliud.

Affertio
negatiua.

D Ratio est primum, quia rerum essentia non potest esse separata ab ipsis rebus, quarum est essentia: sed vniuersale in essendo est essentia ipsa rerum, de quibus prædicatur: ergo illud vniuersale non potest esse separatim ab ipsis singularibus. Imò quod est à re aliqua separatim, non potest de illa prædicari, vniuersale autem prædicatur de singularibus: ergo patet quod non est ab illis separatim. Denique illud vniuersale vel est aliquid increatum, & sic cum sit ipse Deus, non est essentia rerum singularium; vel est aliquid creatum, & sic cum produci debuerit per actionem aliquam singularem, est necessariò singulare.

Probatio.

E Ad primam resp. vniuersalia sumpta formaliter esse in corruptibilia; sumpta verò fundamentaliter, esse corruptibilia; prout nimirum significant naturas similes. Possunt verò singularia considerari vel secundum essentiam, vel secundum existentiam. Si primo modo sumantur, incorruptibilia sunt: si secundo modo, sunt corruptibilia. Porro scientiæ versantur circa objecta incorruptibilia, quia res ipsas considerant secundum essentiam;

Solutio
primæ dubitatio.

tiam, non secundum existentiam: unde ad argumentum distinguitur maior; si vniuersalia essent coniuncta cum singularibus, essent corruptibilia secundum essentiam, nego; secundum existentiam, concedo: hoc autem nego absurdum esse.

Solutio secundæ.

Ad secundam resp. duobus modis posse vniuersalia per intellectum separari à singularibus: primo si intellectus iudicet illa esse à singularibus separata; & tunc falsum est iudicium intellectus: secundò si concipiat naturam non concipiendo illam ut existentem in singularibus, & tunc nulla est conceptio falsa, quia concipit quidem tunc intellectus vnum, & non concipit aliud; sed non affirmat vnum esse realiter sine alio, quæ vocatur abstractio: abstrahentium autem non est mendacium. Quando fit vniuersale, intellectus non separat illud primo modo à singularibus, sed secundo modo, propterea non fallitur.

S. II.

Vtrum vniuersale à parte rei existat coniunctum cum singularibus.

Sensus difficultatis.

Materiale vniuersale, idest natura quæ denominatur vniuersale, realiter sine dubio existit coniuncta cum singularibus: sed queritur vtrum huiusmodi natura existens in singularibus habeat in illis vniuersalitatem, idest vnitatem, & aptitudinem essendi in pluribus.

Prima dubitatio.

Ratio autem dubitandi primò est, quia Petrus & Paulus à parte rei non differunt essentialiter, sed tantum numero; sunt enim realiter eiusdem speciei: sed si natura eorum à parte rei est multiplex, differunt essentialiter, & non sunt eiusdem speciei: ergo eorum natura non est à parte rei multiplex, sed vna & vniuersalis; est enim vnica species omnium hominum. Imò natura Petri & Pauli magis est vna, quam natura Petri & equi: ergo natura Petri & natura Pauli solo differunt numero, & specificam habent vnitatem. Denique à parte rei propositiones istæ veræ sunt, *Petrus est homo: Paulus est homo*: ergo datur aliqua natura illis communis.

Secunda.

Secundò natura humana in vno individuo, v. g. in Petro, est verè vna; & natura humana est verè in pluribus: ad vniuersale autem sufficit vnitatem cum aptitudine: ergo à parte rei natura Petri est vniuersalis. Similiter natura Petri est vna realiter, & apta ut sit in pluribus per sui similitudinem: ergo natura illa est à parte rei vniuersalis.

Tertia.

Tertiò natura, quæ realiter est in omnibus individuis humanis, habet à parte rei veram vnitatem formalem, secundum quam est indiuisa in plures dissimiles naturas; & præterea est in pluribus individuis: ergo est à parte rei vna, & apta esse in pluribus.

Conclusio negativa.

Dico secundò, nullam dari à parte rei naturam actu & formaliter vniuersalem, sed fundamentaliter tantum, & potentiam. Ita docent communiter omnes cum S. Thoma contra omnes Scotistas, quibus nullo modo fauet Scotus, cum solum à parte rei ponat vniuersale fundamentale. Priusquam autem illos impugnem.

Vniuersalitas fundamentalis & actualis.

Obserua primò, ex Scoti vniuersalitate, siue vnitatem vniuersalem aliam esse actualem, aliam fundamentalem, siue in potentia. Fundamentalis, est similitudo quedam plurium naturarum realiter distinctarum, quæ fieri possunt vna per intellectum, idest concipi per modum vnus;

A v. g. naturæ humanæ Petri & Pauli sunt fundamentaliter vna natura, quia cum sint similes, potest intellectus concipere, illas per modum vnus: naturæ verò Petri & bouis non habent vnitatem fundamentalem, quia sunt inter se dissimiles. Vnitas vniuersalis actualis est indiuisio naturæ in se cum aptitudine ut diuidatur in plura inferiora; nemini dubium est, quin detur vniuersale fundamentaliter, quia hoc non aliud est quam dari naturas à parte rei distinctas inter se similes, quæ possint per intellectum fieri vna natura vniuersalis. Certum autem est, dari à parte rei huiusmodi naturas: ergo datur à parte rei vniuersale fundamentaliter. Unde minor nonos quosdam Philosophos, qui asserunt dari vniuersale à parte rei, quia receptissimam mutant definitionem vniuersalis, quod dicitur *aliquid vnum aptum inesse pluribus*; ipsi autem definiunt, id quod est simile, aptum ut per similitudinem sit in pluribus. Quasi verò dubitauerit vllus inquam, vtrum à parte rei dentur naturæ inter se similes: aut non sit inutile querere, vtrum detur vniuersale à parte rei ante operationem intellectus: si ad vniuersalitatem sola requiritur similitudo plurium naturarum, quæ ut supra notabam, nullo modo est actualis vnitas, imò essentialiter dicit pluralitatem, cum sit vera relatio. Imò certum est vniuersale opponi singulari, & implicare ut quodlibet singulare sit vniuersale. Sed si ad vniuersalitatem sufficit similitudo, nullum est singulare, quod non sit reuerà vniuersale; nullum enim est quod non sit simile pluribus, & communicabile per sui similitudinem: ergo quodlibet singulare erit vniuersale.

B Manendo itaque in recepta vniuersalis definitione, quod est vnum actu, & aptum inesse pluribus; vnum, inquam, idest propriè vnum & indiuisum in se; negat conclusio, dari à parte rei huiusmodi vnum communicabile pluribus per seipsum, quamuis non repugnet dari à parte rei vniuersale fundamentaliter, idest naturas plures quæ propter similitudinem possunt cogitari ut vna.

C Obserua secundò, eos qui dicunt vniuersalitatem actualem conuenire naturæ in indiuisis, distinguere in natura Petri duplicem vnitatem; vna est quæ vocatur numerica, & est illa, per quam constituitur hic numero, & ab omni alio distinguitur. Altera vocatur generica, vel specifica, per quam constituitur homo, & conuenit cum aliis omnibus hominibus. Secundum hanc vltimam vnitatem dicunt naturam Petri esse vniuersalem, vnam scilicet aptam inesse pluribus, quamuis secundum priorem vnitatem omnino sit singularis. Ego autem cum sententia communi assero naturam Petri non habere à parte rei vllam vnitatem nisi numericam; vnitatem autem illam genericam & specificam non esse à parte rei vnitatem actualem, sed tantum similitudinem naturarum reuerà plurium, quam vocabam vnitatem vniuersalem fundamentaliter; sicque naturas omnes existentes singulares esse realiter, quas tamen intellectus possit concipere ut vnam.

E Ratio autem primò est, quia omnis natura existens à parte rei est singularis, & pluribus incommunicabilis: ergo nulla natura est à parte rei vniuersalis. Probat per antecedens. Quidquid est realiter idem cum existentia & singularitate, est realiter singulare: sed omnis natura existens à parte rei, est realiter idem cum existentia &

& singularitate, vt demonstrabam 2. diffinitur. igitur A
omnis natura existens est à parte rei singularis.
Deinde argumentor. Vnitas specifica naturæ Petri
est realiter idē cum vnitate numerica Petri; sed vnitas
numerica Petri est aliquid singulare distinctum
à natura Pauli: ergo vnitas specifica Petri est singularis
omnino distincta ab vnitate specifica Pauli.

Secunda
probatio.

Secundò implicat dari à parte rei naturam
creatam vnā, quæ sit in pluribus; natura enim
quæ in pluribus est, & cum illis identificatur, ne-
cessariò est multiplex: ergo implicat dari à parte
rei vniuersale. Antecedens probatur. Quidquid
est realiter idem cum pluribus, est realiter plura:
natura quæ est in Petro, Paulo, Ioanne, realiter
idem est cum Petro, Paulo, Ioanne: ergo est realiter
plures naturæ; natura enim tota Petri, & tota
natura Pauli possunt sepeari, sunt per actiō-
nes realiter diuersas, habent oppositas operatiō-
nes: ergo illæ sunt realiter plures. Quod aded est
euidens, vt nulla egeat probatione. Quis enim
neget Petrum & Paulum esse realiter duos homi-
nes, & in illis esse realiter duas naturas mutuo
independentes & separabiles? Denique ponere
vniuersale à parte rei est ponere in rebus creatis
mysterium multò maius mysterio Trinitatis; na-
tura enim diuina vna est in tribus tantum perso-
nis; natura verò creata esset vna & communis in
innumeris indiuiduis.

Eufio.

Video responderi ad omnia illa posse, inde quidē
sequi, quod nulla natura creata potest esse vna nu-
mero, & cōmunis pluribus, quod soliconuenit di-
uina nature; non sequi autē quod natura creata nō
possit esse vna specificē, multiplex autem numericē.

Sed contrā: nam vnitas requisita ad vniuer-
sale, est vera vnitas & propria indiuisio; de illa
enim sola loquimur cū dicimus, vniuersale esse
vnum & commune pluribus; si autem fingatur
vnitas impropria, quæ non sit indiuisio absoluta
rei alienius in se, iam inutiliter quaritur, vtrum
detur vniuersale à parte rei. Sed vnitas illa specifi-
ca non est à parte rei indiuisio rei in se, imò di-
cit essentialiter diuisionem in plures naturas si-
miles: ergo illa vnitas non sufficit ad verum vni-
uersale. Deinde, vt nuper argumentor, nullum
singulare potest esse vniuersale: sed quælibet sin-
gularis natura vnitatem habet specificam cum
aliis singularibus: ergo vnitas specifica non suf-
ficit ad vniuersale.

Solutio pri-
mæ dubita-
tionis.

Ad primam respondeo, Petrum & Paulum non
differre essentialiter, si differre essentialiter signi-
ficet habere dissimiles essentias; si autem signifi-
cet habere plures & distinctas, differunt essen-
tialiter. Similiter Petrus & Paulus sunt actu eius-
dem speciei, quæ sit vna fundamentaliter; non
sunt eiusdem speciei quæ sit vna actualiter. Neque
sequitur, illos esse diuersæ speciei, quia species
vel significat naturam: quæ habet vnitatem for-
malem, & sic non sunt diuersæ speciei; vel si-
gnificat speciem vniuersalem, & sic illa non est
à parte rei. Vnde si addas: ergo sunt realiter di-
uersæ speciei, negari debet; quia species signifi-
cat realiter naturam, quæ vnitatem habet for-
malem. Natura Petri & Pauli magis est vna fun-
damentaliter, & in potentia, id est magis similis,
quàm natura Petri & equi; non est actu magis
vna, id est, non est magis indiuisa: Petrus enim
& Paulus tam habent duas naturas, quàm Petrus
& equus. Species ergo humana fundamentaliter
vna est, non formaliter. Denique cū dicitur,
Petrus est homo: Paulus est homo, non signifi-
catur Petrum & Paulum esse vnum hominem,
R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

sed plures homines; ideo natura illorum non
est vna nisi fundamentaliter.

Ad Secundam respondeo naturam Petri esse
quidem vnā, sed illam eandem naturam vnā
non esse aptam vt sit in pluribus; natura enim
humana, quæ apta est inesse multis, est reuera
multiplex. Ad hoc autem vt aliqua natura sit
vniuersalis, oportet vt eadem natura quæ vna est,
sit apta inesse multis; neque satis est, quod vna na-
tura habeat vnitatem, altera verò aptitudinem: tunc
ergo natura humana esset à parte rei vniuersalis,
si eadem natura Petri, quæ vna est, posset inesse
pluribus. Sed neque sufficit ad vniuersale vt na-
tura vna numero sit apta inesse pluribus per sui
similitudinem; sed etiam requiritur vt possit esse
in pluribus per seipsam, alioqui vniuersale & sin-
gulare nullam haberent oppositionem; neque vl-
lum esset singulare, quod non esset vniuersale.

Solutio se-
cundæ.

Ad tertiam sepe dixi, vnitatem formalem non
sufficere ad vniuersalitatem, quæ requirit prop-
riam vnitatem, quæ sit vera indiuisio naturæ
communis; vnitas autem formalis plurium indi-
uiduorum non est propria indiuisio, sed simili-
tudo naturarum, quæ sunt reuera plures; semper
enim cū quaritur, vtrum detur vniuersale à
parte rei, intelligitur nomine vniuersalis, vnum
per propriam indiuisiōem, & tamen diuisibile
in plura, alioqui frustra disputatur; quis enim
dubitare potuit, vtrum dentur à parte rei naturæ
habentes similitudinem?

Solutio
tertiæ.

§. III.

*Vtrum natura secundum se, siue in statu essentia
sit vniuersalis à parte rei.*

Dixi haftenus, naturam in statu existentia
realis, inclusam in singularibus, non esse
vniuersalem; nunc considero eam in statu puræ
essentia, quatenus dicit sola essentialia cum pro-
prietatibus omnino necessariis: & quero, vtrum
illi sic consideratæ conueniat actualis vniuersalitas
ante operationem intellectus.

Ratio autem dubitandi est primò, quia tota ra-
tio, quæ probatur naturam secundum se non esse
vniuersalem, est quia nihil conuenit naturæ in
statu essentia, quod illi non conueniat in infe-
rioribus: hoc autem falsum videtur, quia multa
prædicata negatiua conueniunt naturæ secundum
se sumpta, quæ non illi conueniunt in inferiori-
bus: v.g. natura secundum se neque generatur,
neque corrumpitur: natura secundum se non est
singularis, non habet realem existentiam: ergo
similiter vnitas vniuersalis conuenire poterit na-
turæ secundum se, quamuis non conueniat infe-
rioribus.

Prima du-
bitatio.

Secundò. Illud est vnum, quod vnā habet de-
finitionem: sed natura secundum se à parte rei
vnā habet definitionem: ergo natura secundum
se à parte rei est vna. Deinde, omne quod realiter
est ens, est etiam realiter vnum: natura secundum
se est ens: ergo natura secundum se realiter est
vna; non vnitate singulari: ergo vniuersali. De-
nique natura specifica secundum se apta est contra-
hi per plures differentias indiuiduas; repugnat
enim illi contrahi per vniciam: ergo natura secun-
dum se apta est vt sit in pluribus indiuiduis.

Secunda du-
bitatio.

Tertiò natura secundum suam essentiam, & à
parte rei est indifferens ad Petrum & Paulum; si
enim determinata esset ad Petrum, non posset
esse in Paulo: ergo à parte rei est vniuersalis.

Tertia du-
bitatio.

III 2 Dico

Assertio ne-
gatiua.

Dico tertio, naturam secundum se, siue in statu puræ essentiae, neque vniuersalem esse, neque singularem. Contra Capreolum, Soncinnatem, Lauellum, quos citat & sequitur Fonseca 4. *Metaph. cap. 8. quest. 5.* vbi hanc vnitatem naturæ secundum se vocat vnitatem præcisionis, quod vt explicem

Quid signi-
ficet natura
secundum
se.

Obserua primò, naturam secundum se appellari naturam, quatenus nec à parte rei existit, neque in intellectu, sed purè consideratur secundum essentialia, & proprietates necessarias; idè status iste naturæ secundum se plurimum differt à statu naturæ abstractæ per intellectum à differentiis indiuiduantibus; quia natura secundum se dicit negationem omnis existentiae, tum realis, tum obiectiue; existentia enim accidens est naturæ, ideoque illa si fumatur in statu puræ essentiae, includere non potest existentiam; natura verò abstracta per intellectum à differentiis indiuiduantibus dicit obiectiuam existentiam. Agitur ergo hîc de natura secundum se, idest quatenus nullam dicit existentiam; illi autem Fonseca dicit conuenire vnitatem quandam præcisionis; vbi nomine præcisionis non significatur abstractio facta per intellectum, sed status quidam naturæ antequam existat, & antequam cognoscatur sine indiuiduis. Huic enim quandam conuenire vult vnitatem, quæ in indiuiduis illi non conueniat; & nihilominus sit realis, eo quod sit independens ab omni operatione intellectus; affirmatque propterea dari à parte rei vniuersalem.

Naturam
esse positivè
vniuersa-
lem, quid
sit.

Obserua secundò naturam tunc dici vniuersalem positivè, quando licet affirmare illam esse vniuersalem, & negare illam esse singularem: tunc dici vniuersalem negatiuè tantum, quando non licet affirmare illam esse vniuersalem; neque illam esse singularem; aliud enim est dicere per modum propositionis affirmatiue, *Natura in sua essentia est indiuisa*; aliud per modum propositionis negatiue, *Natura in sua essentia non est diuisa*. Prima propositio falsa est, vt statim probabitur: secunda est vera; idè dixi, naturam secundum se, neque vniuersalem esse, neque singularem, idest non essentialiter indiuisam, neque diuisam essentialiter; quia cum natura sumitur in statu essentiae, omnis propositio affirmans aliquod prædicatum, quod non sit de essentia, est falsa; & contrà omnis propositio negans erit vera: sicut tam falsum est dicere de essentia hominis, *Est non albedo*; quàm, *Est albedo*; & contrà tam verum est dicere de essentia hominis, *Est non albedo*; quàm, *Non est albedo*; quia neutrum est de essentia hominis. His positis,

Prima pro-
batio.

Ratio positæ assertionis est primò, quia naturæ secundum se illa duntaxat conueniunt, quæ vel sunt de illius essentia, vel passionibus eius necessariis: sed vniuersalitas & singularitas non sunt essentialia naturæ, nec passionibus eius necessariae: ergo illæ non conueniunt naturæ secundum se. Probatur minor, quia si vniuersalitas esset de essentia naturæ, nunquam natura esse posset singularis; & si essentialiter conueniret illi singularitas, nunquam illa esse posset vniuersalis: ergo naturæ secundum se neque singularitas conuenit, neque vniuersalitas: v. g. natura diuina ex eo quod secundum se sit essentialiter singularis, nunquam esse potest vniuersalis: ergo natura creata, si essentialiter esset vniuersalis, implicaret omnino vt esset singularis.

Secunda
probatio.

Secundò quidquid conuenit naturæ secundum se, conuenit etiam naturæ contractæ in inferioribus:

sed vniuersalitas non conuenit naturæ contractæ in inferioribus: ergo non conuenit illi secundum se. Deinde natura communis non distinguitur à parte rei ab indiuiduis, sed tantum per intellectum: ergo natura secundum se nullam habere potest vnitatem, quæ non illi conueniat in indiuiduis, vel quæ non adueniat illi per intellectum. Denique, quidquid est reale, vel existit, vel potest existere à parte rei: vnitatis illa præcisionis, seu in statu essentiae, nec existit, nec potest existere à parte rei; nam extra indiuidua nihil existit: ergo illa vnitatis non conuenit naturæ à parte rei.

Neque dicas, illam vnitatem non conuenire naturæ in statu existentiae, sed in statu essentiae; semper enim redit argumentum. Quod non existit, neque potest existere, non est reale: illa vnitatis naturæ secundum se, nec est, nec esse potest: ergo illa non est realis.

Quod autem natura secundum se sit vniuersalis negatiuè, idest neque vniuersalis, neque singularis, probatur iisdem rationibus, quia scilicet singularitas & diuisio non sunt essentialia naturæ, sicut dixi essentialia illi non esse vniuersalitatem & indiuisiorem. Ratio ergo conclusionis totius est, quia natura singularis, & natura vniuersalis dicunt existentiam; quaritur enim, vtrum existat in rebus aliqua natura vniuersalis? Natura secundum se non dicit existentiam: ergo natura secundum se non est vniuersalis, nec est etiam singularis.

Ad primam resp. distinguendo minorem. Quædam prædicata negatiua conueniunt naturæ secundum se à parte rei sine abstractione intellectus, quæ illi non conueniunt in inferioribus, nego; conueniunt illi per abstractionem intellectus, concedo. Nam neque generari neque corrumpi, non esse singularem, non habere realem existentiam, conueniunt naturæ vt abstractæ; nec conueniunt naturæ vt à parte rei existent.

Ad secundam respondeo, illud quod habet vnam definitionem, esse vnum actu duntaxat per intellectum, realiter autem non esse vnum nisi potentia. Natura secundum se vnitatem habet formalem, non vnitatem vniuersalem aut numericam. Neque dicas, vnitatem formalem non sufficere ad realitatem entis; cum non sit vera indiuisio, sine qua nullum est ens. Respondeo enim, ens quodlibet esse vnum realiter, & à parte rei, sed non esse vnum secundum se, nisi vnitatem formalem, quæ sufficit ad ens præcisè consideratum secundum essentialia. Similiter natura secundum se neque apta est contrahi per plures differentias, neque per vnicam tantum; quia sumpta secundum se solam dicit essentialia. Natura verò specifica in statu existentiae realis non est vna, sed multiplex; apta vt contrahatur per multas differentias indiuiduales. Si autem sumatur natura vt specifica est formaliter, fateor illam aptam esse vt contrahatur per multas differentias indiuiduales; sed hoc illi non conuenit nisi per intellectum. Denique natura in pluribus multiplex est, non vna; idè plures quidem naturæ possibiles sunt, sed non est possibilis vna natura, quæ sit, vel esse possit in pluribus.

Ad tertiam resp. naturam secundum se nec esse indifferentem positivè ad Petrum & Paulum, nec esse determinatam ad solum Petrum; quia vt ex dictis patet, cum in eo statu non dicat nisi prædicata essentialia, neque dicit indifferentiam, nec indeterminationem; ideoque solum negatiuè indifferens.

SECTIO IV.

An, & quomodo vniuersale per operationem intellectus existat.

EX tribus statibus, in quibus asserebam, posse naturam considerari, essentia, realis & obiectiue existentia, demonsttraui vnitatem vniuersalem non illi conuenire in statu essentia, nec in statu existentia realis; vnde superest vt conueniat illi solum in statu existentia obiectiue: quod vt declarem, tria mihi hoc loco præstanda sunt. Primò probandum, quod natura per operationem intellectus accipit vniuersalitatem: secundò, quod illa operatio sit abstractio, non formalis, sed obiectiua: tertio, quod sufficiat abstractio illa sine vlla comparatione.

§. I.

Vtrum natura fiat vniuersalis per operationem aliquam intellectus.

Ratio dubitandi est primò, quia omnis potentia supponit suum obiectum, non illud facit: vniuersale obiectum est intellectus: ergo intellectus supponit vniuersale, non illud facit. Deinde omnis existentia est singularitas: existentia obiectiua est vera existentia: ergo existentia obiectiua est singularitas. Neque dispar ratio est existentia realis & obiectiue; nam existentia realis idem est singularitas, quia terminat actionem singularem: existentia obiectiua terminat actionem singularem: ergo est etiam singularitas. Denique conceptus formalis habet vnitatem à conceptu obiectiui: ergo conceptus obiectiui non habet vnitatem à conceptu formali, alioqui dabitur circulus vitiosus inter duos illos conceptus. Conceptus videlicet formalis tendentia est ad terminum obiectiuum, tanquam in terminum; tendentia verò suam accipit vnitatem à termino, non terminus à tendentia.

Secundò si natura fieret vna per operationem intellectus, sequeretur quod natura eadem humana per diuersos conceptus à diuersis hominibus apprehensa, esset multiplex vniuersale, haberet enim plures vnitates vniuersales, quia conceptus formalis dat vnitatem conceptui obiectiui; sunt autem plures hinc conceptus formales: ergo & plures obiectiui, seu plura vniuersalia, & plures nature vniuersales.

Tertio illa natura eodem modo se habent quando vno conceptu apprehenduntur, quo se habebant ante: sed ante erant diuisa in plures: ergo & post sunt diuisa. Probatur maior, quia intellectus qui operatur immanenter, naturas quas concipit non immutat, sed quales illas inuenit, tales etiam relinquit.

Quartò debet intellectus apprehendere res vt sunt à parte rei, alioqui errabit: sed natura humana sunt à parte rei plures: ergo intellectus debet apprehendere illas vt plures; si autem apprehendit illas vt plures, non habent amplius vnitatem obiectiuam.

Dico primò, naturam fieri reuerà vniuersalem, idest vnā & aptam inesse pluribus per solam operationem intellectus, quando concipitur per vnicum conceptum formalem. Ita omnino habetur ex Aristotele lib. 5. Metaphys. textu 11. & lib. 10. Metaphys. textu 1. vbi inter varios modos vnitatis ponit vnum ratione ac intelligentia, quod

111 3 vnum

indifferens est. Hæc propositio, *Natura secundum se non est determinata*, dupliciter intelligi potest: primò ita vt significet naturam non esse determinatam, & hoc est naturam esse negatiue indifferentem; quod conuenit naturæ secundum se: secundò ita vt significet naturam esse non determinatam, quod est naturam esse positiue indifferentem; quod negari conuenire naturæ secundum se sumptæ.

Instabis primò. Ex propositione negatiua de prædicato finito bene inferri potest affirmatiua de prædicato infinito, vt ait Philosophus: v.g. rectè dicitur, *Homo non est albus: ergo est non albus*. Hæc prædicatio, *Natura secundum se non est diuisa*, est vera: ergo hæc affirmatiua de prædicato infinito est vera, *Natura secundum se est non diuisa*.

Resp. illam regulam non valere in propositionibus reduplicatiuis, in quibus enunciatum aliquid de essentia rei; sed tantum veram esse in propositionibus simplicibus; v.g. non licet dicere, *Homo ex sua essentia non est albus: ergo ex sua essentia est non albus*. Hoc enim consequens falsum est. Ita similiter, quamuis vera sit hæc propositio negatiua, *Natura secundum se non est diuisa*, falsa tamen erit hæc: *Ergo natura secundum se est non diuisa*. In propositionibus tamen reduplicatiuis rectè licet ex affirmatiua inferre negatiuam, vt, *Homo ex sua essentia est non equus: ergo ex sua essentia non est equus*.

Instabis secundò. Ex duabus contradictoriis vna est vera, & altera falsa: sed determinatum & non determinatum, diuisum & non diuisum, sunt contradictoria: ergo eorum alterum conuenit naturæ secundum se.

Respondeo primò quidem ad minorem, non determinatum & non diuisum posse sumi vel positiue, seu infinite, prout scilicet sunt vna dictio; vel negatiue, prout duæ sunt dictiones. Si sumantur negatiue determinatum & non determinatum, diuisum & non diuisum, contradictorie opponuntur: si autem sumantur infinite, non opponuntur contradictorie, sed contrarie tantum, quia vtrumque extremum positiuum est. Natura secundum se est non determinata, non diuisa negatiue, sed non positiue.

Deinde respondeo ad maiorem: ex contradictoriis vna necessariò est vera, & altera falsa, quando illæ sumuntur absolute sine reduplicatione, concedo; quando sumuntur cum reduplicatione; nego; datur enim medium inter contradictoria sumpta cum reduplicatione, v.g. homo absolute vel est albus, vel non est albus; sed cum reduplicatione, quatenus homo & secundum se, nec est albus, neque non albus; quia sæpe fit vt neque forma, neque negatio sit essentialis alicui naturæ.

Instabis tertio: nulla res esse potest vna nisi negatiue; vnitatis enim negatio est: ergo si natura secundum se vna est negatiue, est verè vna.

Resp. vnitatem nihil superaddere ipsi enti præter negationem; quæ negatio dicitur conuenire alicui positiue, cum licet affirmare negationem illi conuenire. Tunc autem dicitur conuenire negatiue, quando non licet affirmare illam rei conuenire, neque illius oppositum. Illud ergo positiue non cadit supra negationem, sed cadit supra modum, quo illa conuenit subiecto, de quo affirmatur.

unum tribuit vniuersali. Idem docetur ab Augustino variis locis, & à Damasceno *lib. 1. fidei, c. 11.* ubi ait naturas singularium sola ratione unum esse. Sequuntur eandem sententiam S. Thomas *lib. de ente & essentia, cap. 4. opusculo 42. cap. 9. 1. 2. quasi. 17. art. 4.* Alensis, Suarez, Valquez, & alij, tum veteres, tum recentiores Philosophi, & sequitur ex præcedentibus: si enim datur omnino aliquod vniuersale, quod tamen à parte rei non existit, reliquum duntaxat est vt per solam intellectus operationem existat.

Ratio ergo est, quia natura per operationem intellectus fit vniuersalis, si fiat vna & apta inesse pluribus: sed per operationem intellectus natura quæ à parte rei est multiplex, fit vna & apta inesse pluribus: ergo natura fit verè vniuersalis per operationem intellectus. Minor duas habet partes.

Natura per intellectum fit vna.

Primo enim, quod natura fiat verè vna eo ipso quod concipitur per vnicum conceptum intellectus, solà eget explicatione. Natura v. g. humana est à parte rei diuisa in plures naturas participantem idem nomen, & rationem omnino similem; Petrus enim suam habet propriam humanitatem, quæ non est humanitas Pauli. Sed hæc tamen humanitates conueniunt in eo, quod idem habeant nomen, & quod sint inter se similes secundum idem significatum huius nominis, *humanitas*. Itaque à parte rei natura humana est plures naturæ nominis eiusdem & rationis: sed nihilominus intellectus noster naturam humanam, quæ à parte rei ita est diuisa in plures naturas, reddit indiuisam hoc ipso quod humanitatem Petri, Pauli & aliorum vnicò conceptu formali apprehendit, vel definit vna definitione propter similitudinem, quam in illis præsupponit, tanquam fundamentum. Quamuis diuisa à parte rei sint naturæ humanæ, tamen beneficio intellectus accipiunt indiuisiōem, quatenus sunt vnus conceptus obiectiuus terminans vnum conceptum formalem, ex quo

Ratio sic formatur. Quidquid à parte rei multiplex est, & terminat vnicum conceptum formalem intellectus propter similitudinem, incipit esse vnum per intellectum: sed natura humana, quæ à parte rei est multiplex in indiuiduis, terminat vnum conceptum formalem intellectus propter similitudinem, quam habent inter se indiuidua; quæ similitudo fundamentum est illius conceptus formalis vnus: ergo per intellectum incipit esse vna, quando concipitur per vnum conceptum formalem intellectus.

Fit communicabilis pluribus.

Secundò, quod natura fiat etiam apta communicari pluribus per operationem intellectus, probatur, quia proprius effectus differentie indiuidualis est ita determinare naturam, vt illi repugnet multiplicari: ergo sublata differentia indiuiduali per intellectum, tollitur tota repugnantia ad multiplicationem: si ergo à parte rei existeret aliqua natura sine vlla huiusmodi differentia indiuiduante, sine dubio illa esset apta inesse pluribus: sed per intellectum natura concipitur sine differentiis indiuiduantibus: ergo per operationem intellectus natura fit apta inesse pluribus, saltem in sensu diuiso, idest definens esse vna.

Solutio primæ dubitationis.

Ad primam respondeo distinguendo maiorem: omnis potentia supponit suum obiectum fundamentaliter saltem, concedo; supponit formaliter, nego. Ante operationem ergo intellectus vniuersale in rebus existit fundamentaliter, non existit formaliter. Deinde verum est, quod omnis existentia realis est singularitas; existentia verò so-

lùm obiectiua non est singularitas, quia licet terminet actionem singularem, vt est terminus intrinsecus, non terminat tamen actionem singularem vt terminus extrinsecus. Denique conceptus formalis habet vnitatem à conceptu obiectiuo habente vnitatem fundamentalem, idest talem conuenientiam, & similitudinem, vt propter eam possit fundare vnum conceptum formalem; non habet vnitatem à conceptu obiectiuo habente vnitatem formalem.

Ad secundam concedo, naturam humanam conceptam per plures conceptus formales habere plures vniuersalitates, sed nego illam esse pluram vniuersalia; sicut paries, qui à multis oculis per plures visiones videtur, non est multiplex paries visus: at qui haberet plura lumina non esset multiplex lucidum. Ratio est, quia concreta ita non multiplicantur ad multiplicationem formarum, à quibus desumitur denominatio, sed ad multiplicationem subiectorum: ille v. g. qui plures haberet Episcopatus, non esset plures Episcopi, quamuis plures esset Episcopos. Debent ergo multiplicari subiecta vt multiplicetur concretum. Natura est quasi subiectum vnitatis vniuersalis, eo modo quo paries est subiectum visionis; non quidem subiectum in hæsiōis, sed denominationis: unde licet natura plures habeat vniuersalitates, non est tamen plura vniuersalia.

Ad tertiam respondeo naturas illas eodem modo se habere intrinsecè & in se ipsis, quando vno conceptu concipiuntur, quo se habebant antè, sed non eodem modo se habent extrinsecè ac denominatione; nam quamuis illæ non accipiunt intrinsecam vllam vnitatem, neque mutantur in se ipsis, quatenus existunt realiter, quando vno conceptu concipiuntur, mutantur tamen extrinsecè, ac obiectiue, accipiuntque à cognitione denominationem quam non habebant prius.

Ad tertiam respondeo posse duobus modis apprehendi res vt sunt. Primò apprehendendo omnia attributa, quæ sunt in illis; si apprehendantur v. g. Petrus vt est homo, & vt est talis homo. Secundò ita vt apprehendantur secundum aliquod attributum, quod verè illis conueniat. Maior argumenti, si primo modo intelligatur, falsum est intellectum errare quoties non intelligit res vt sunt, apprehendo in illis totum id quod habent; quamuis enim non apprehendam in Petro hanc humanitatem, sed solum humanitatem, non propterea erro, iuxta vulgatum illud axioma, quod Abstrahentium non est mendacium; sed concipio rem inadæquatè: sicut visus non errat videndo pomum vt coloratum, non videndo vt odoriferum. Si autem posteriori modo intelligatur hæc maior, concedi debet, quia intellectus in Petro & Ioanne potest apprehendere solum attributum hominis, non attingendo attributum indiuiduationis, ratione cuius Petrus & Paulus sunt plures. Tunc ergo intellectus non apprehendet naturam humanam vt plures, licet sit à parte rei multiplex, quamuis etiam tunc non apprehendat naturam humanam vt vnam reduplicatè; tamen hoc ipso quod eam non apprehendit vt multiplicem, natura illa quatenus concepta vnicò conceptu, sortitur vnitatem obiectiuam per denominationem extrinsecam, vt modò clariùs exponetur.

S. II.

Verum operatio intellectus, quā fit vniuersale, sit abstractio naturae à singularibus.

Abstractio quid sit.

Abstractere, vt saepe dixi, est cogitare vnum non cogitato alio, quod est realiter illi coniunctum, & cum eo identificatum: v.g. si cogitem naturam humanam, quae realiter non est separata ab haecceitate Pauli, Ioannis, Iacobi, non cogitando illas haecceitates formaliter, dicor abstractere. Quare ergo vtrum operatio illa intellectus, quā natura fit indiuisa, & tamen communicabilis, sit actio illa, quā intellectus cognoscit naturam, non intellectā vllā singularitatem, cum qua tamen realiter vnum est.

Prima dubit.

Ratio verò dubitandi multiplex omnino & difficilis est; primò enim argumentor. Natura abstracta à Petro semper est natura illa, quae realiter est in Petro, alioqui non posset predicari de Petro: sed natura, quae est in Petro, est singularis, neque potest esse in multis, aut de illis predicari: ergo natura abstracta non est vniuersalis, sed est verè singularis. Deinde natura abstracta est realiter natura omnium hominum; potest enim de omnibus hominibus predicari: sed quod est realiter natura hominum, non potest predicari de Petro, nisi velis Petrum esse omnes homines: ergo natura abstracta non potest predicari de Petro, neque de Paulo, sique non est vniuersalis. Denique id quod potest attribui Petro, est natura solius Petri: natura abstracta per se potest attribui Petro: ergo est natura solius Petri. Probatior maior. Id quod est realiter natura Pauli, non potest realiter attribui Petro: ergo id quod potest attribui Petro, est natura solius Petri. Confirmatur. Illud solum potest attribui Petro, quod est in Petro: natura solius Petri est in Petro: ergo natura solius Petri potest attribui Petro: ergo id quod potest predicari de Petro, est natura solius Petri.

Secunda dubit.

Secundò, si natura humana abstracta est vna, & potest predicari de Petro, Paulo, Iacobo, sequitur quod vna & eadem natura potest predicari de Petro, Paulo, Iacobo: consequens absurdum est, si enim vna & eadem natura potest de illis predicari, sequitur quod in illis vna est & eadem natura, sique Petrus, Paulus, & Iacobus sunt vnus homo. Deinde natura abstracta à Petro semper manet similis naturae Pauli: ergo semper manet multiplex. Denique si id quod potentia est natura Petri, est etiam potentia natura Pauli, sequitur quod Petrus & Paulus sunt potentia vnus homo.

Tertia dubit.

Tertiò implicat idem realiter intrinsecè predicari de Petro & Paulo, & tamen Petrum & Paulum non conuenire realiter identice in illo: ergo si omnino eadem natura predicatur de Petro & Paulo, sequitur quod eadem res identificatur cum Petro & Paulo, sique illi identificantur inter se: ergo non totum quod correspondebat in illa natura abstracta potest predicari de Petro, & Paulo simul.

Necessitas abstractionis.

Dico secundò operationem illam intellectus, per quam fit vniuersale, necessariò esse abstractionem naturae ab omnibus singularibus; id est, eam operationem, quā cogitatur natura, non cogitatis vllis singularibus indiuiduis. Cogitas v.g. naturam humanam, animal rationale, non cogitando Petrum, Paulum, &c. hoc est naturam esse vniuersalem. Ita omnino consent illi omnes, qui volunt vniuersale fieri per intellectum.

A Ratio est, quia vt natura fiat vniuersalis, vna videlicet & apta inesse pluribus, debet exui sua singularitate; si enim manet singularis, non est vniuersalis: sed natura non potest exui sua singularitate, nisi per operationem intellectus, quā cogitur sine singularitate, id est per abstractionem: ergo vt fiat vniuersale, debet fieri abstractio naturae à singularibus. Deinde natura tunc fit vniuersalis, quando fit vna & communicabilis pluribus: sed natura fit vna & communicabilis pluribus per abstractionem à singularibus, quia per eam exiit sua pluralitas, & sua incommunicabilitas; sola enim singularitas naturam multiplicat, & reddit incommunicabilem: ergo per abstractionem natura fit vniuersalis.

B

Ad primam respondeo concedendo nunc illam maiorem, de qua tamen postea videro: natura abstracta à Petro est semper realiter illa eadem natura, quae realiter est in Petro; fateor enim nunc esse illam, saltem inaduate. Distinguo autem illam minorem: natura quae realiter est in Petro, est singularis, adaequate spectata, prout est in Petro, concedo; spectata inaduate, prout abstracta est à Petro, nego: quando enim abstracta est à Petro, non est amplius singularis, nec solius Petri propria; sed est communis omnibus.

Solutio primae dubit.

Deinde distinguitur illa maior: natura omnium hominum non potest attribui Petro, manens natura omnium hominum, seu in sensu composito, concedo; desinens esse natura omnium hominum, seu in sensu diuiso, nego. Natura enim quandiu est abstracta, est natura omnium hominum; sed cum Petro attribuitur, desinit esse natura omnium hominum, sed fit propria Petri. Destruitur enim vniuersale per actualem predicationem, vt docebo sect. sequenti.

Natura omnium hominum non potest attribui Petro.

Denique negatur altera illa maior: Illud quod potest attribui Petro, est natura solius Petri. Ad probationem distinguitur eodem modo ac supra, id quod est realiter natura Petri vel Ioannis in sensu composito, id est manens natura Petri vel Ioannis, non potest attribui Paulo, concedo; non potest in sensu diuiso, id est desinens esse natura Petri vel Ioannis, nego. Ad confirmationem conceditur totum illud argumentum: illud solum potest attribui Petro, quod est in Petro, &c. sed distinguo illam vltimam consequentiam: ergo illud quod est in Petro, est natura solius Petri in sensu composito, quando de illo predicatur, concedo; in sensu indiuiso, seu quando natura est abstracta, & nondum predicatur, nego. Natura verò abstracta non actu predicatur, sed potest predicari, & in eo statu est natura Petri & Ioannis, atque adeò vniuersalis.

Ad secundam semper eadem recurrit distinctio. Si natura abstracta est vna, & potest predicari de Petro, Paulo, Iacobo, in sensu composito, seu manens vna, sequitur quod vna natura potest de illis predicari, concedo: si potest in sensu diuiso, seu desinens esse vna, & incipiens esse multiplex, nego: natura quandiu est abstracta, est vna, & tribui potest omnibus indiuiduis; sed statim ac tribuitur, desinit esse abstracta, & fit multiplex.

Solutio secundae dubit.

Deinde nego naturam abstractam à Petro manere semper similem naturae Pauli; natura enim in statu abstractionis, natura est ipsius etiam Pauli, & omnium hominum. Neque dicas: ergo Petrus & Paulus habent naturam, & sunt vnus homo; hoc enim distinguo: Vnam habent naturam in statu abstractionis, concedo; in statu contra-

Natura abstracta à Petro non est similis naturae Pauli.

tionis, nego. Vnde non sequitur, quod sint vnus homo; natura enim in illis non reperitur in statu abstractionis, sed in statu contractionis. Dices iterum: Implicat vt aliquid simul sit natura Petri, & Ioannis. Iterum distingo: implicat vt aliquid in statu abstractionis simul sit natura Petri & Ioannis, nego; implicat vt aliquid in statu contractionis simul sit natura Petri & Ioannis, concedo. Si vrgeas rursus: Id quod est natura Petri, non est natura Pauli, distingo pariter; id quod est natura Petri sumptum in statu contractionis, non est natura Pauli, concedo; sumptum in statu abstractionis mentalis, nego. Ratio est, quia id quod in statu abstractionis mentalis est natura Petri, non est nisi potentia natura Petri, non autem actu; quia scilicet est indifferens vt tribuat Petri & Paulo.

Eadem natura non est actu natura Petri & Pauli.

Denique distingo hanc consequentiam: si id quod est potentia natura Petri, esset potentia natura Pauli, Petrus & Paulus essent vnus homo; si id quod est potentia natura Petri, esset potentia natura Pauli in sensu composito, seu manens natura Petri, Petrus & Paulus essent vnus homo, concedo; si in sensu diuiso, id est non manens, sed desinens esse natura Petri, nego. Quia distinctione tota hæc doctrina de se obscurissima explicatur satis clarè.

Solutio tertie dubitat.

Ad tertiam piget idem sapius repetere; implicat enim vt vnum & idem manens vnum & idem intrinsecè prædicetur de Petro & Paulo; sed prædicari potest desinens esse vnum & idem.

S. III.

Qualis sit abstractio illa, quæ sit vniuersalis, verum videlicet sit formalis, an obiectiua.

Verum posito quod abstractio sit operatio, per quam natura fit vna & communis pluribus, grauem mouent controuersiam noui Nominales, & contendunt eam abstractionem esse nullo modo posse obiectiuam; omnes enim huiusmodi præcisiones execrantur, vt ostendebam initio secundæ dubitationis, ex qua sanè constat, totam eorum doctrinam vanam omnino esse, verarique in sola nominum æquiuocatione; quam si discussis, euanesceat illic quidquid ipsi vani afferunt, vt constare facile potest ex ibi disputatis, & ex dictis in tractatu de Deo. Nunc ergo iis omis, quæ ibi attuli, ea solum attingo, quæ ad vniuersalem spectare possunt, per quod potissimum illi contendunt damnari præcisiones obiectiuas.

Prima difficultas.

Ratio ergo dubitandi sit primò, quia præcisio, per quam fit vniuersale, non est obiectiua, sed formalis tantum, si actus intellectus, per quem homo constituitur actu indiuisus, attingat immediatè Petrum & Paulum: sed actus ille, per quem homo constituitur indiuisus, attingit immediatè Petrum & Paulum: ergo ille actus est præcisio formalis, non obiectiua. Minorem probat Hurtadus multipliciter. Primò sic. Per actum vniuersalem necessariò debet attingi fundamentum vniuersalitatis: illud fundamentum sunt Petrus & Paulus, quatenus sunt similes: ergo per actum vniuersalem attinguntur Petrus & Paulus, prout sunt similes. Secundò probat: Diuisio & indiuisio rei versantur immediatè circa rem eandem; sed diuisio hominis versatur immediatè circa Petrum & Paulum: ergo indiuisio, siue vnitas vniuersalis versatur immediatè circa Petrum & Paulum. Tertiò probat: Omne indiuisum diuisibile

nihil est præter partes, & earum indiuisiorem; totum enim indiuisum nihil est præter partes, & earum indiuisiorem: sed vniuersale est totum ali-quod diuisibile: ergo vniuersale nihil est præter partes, & earum vnionem. Illæ partes sunt immediatè Petrus & Paulus: ergo vniuersale nihil est præter Petrum & Paulum. Quartò probat: Quoties homo diuiditur in Petrum & Paulum, eo fit præcisè quod Petrus & Paulus clarè cognoscuntur: ergo quando manent indiuisi, eo præcisè manent, quia immediatè attinguntur per actum confusum; actus enim clarus & confusus tribuunt suis obiectis immediatis oppositis denominationes. Quintò denique probat: Sicut actus definiti, cum v.g. dicitur homo, attingit immediatè, sed confusè partes definitionis, animal v.g. & rationale, quas easdem attingit immediatè & clarè ipsa definitio; similiter actus diuisi attingit confusè & immediatè partes diuisionis, quas easdem clarè attingit diuisio.

Secundò, omne quod est verè ac immediatè prædicabile de Petro & Paulo, est verè ac immediatè Petrus & Paulus, cum quibus nihil esse potest idem præter ipsos: sed immediatum obiectum actus vniuersalis, v.g. homo, est immediatè prædicabile de Petro & Paulo: ergo immediatum obiectum actus vniuersalis est Petrus & Paulus. Deinde obiectum actus vniuersalis non est adæquatè prædicabile de solo Petro: neque adæquatè de solo Paulo: ergo obiectum illud adæquatè

ac immediatum constat pluribus partibus, quarum vna de Petro prædicatur, altera de Paulo: ergo immediatum obiectum actus vniuersalis est Petrus & Paulus. Probo antecedens: nihil esse potest idem realiter cum Petro, quod sit realiter idem cum Paulo: ergo nihil prædicari potest realiter de Petro, quod realiter & adæquatè prædicari possit de Paulo. Similiter illa, quæ identificantur cum tertio, identificantur inter se: homo & brutum identificantur cum ratione animalis, quæ de illis potest prædicari: ergo identificantur inter se. Denique quod constituitur ex multis realiter diuersis, non potest identificari cum quolibet eorum: vniuersale constituitur ex multis diuersis: ergo non potest identificari cum quolibet eorum.

Tertiò illud quod non est tale nisi per denominationem à cognitione, non respondet cognitioni ex parte solius obiecti specificatiue sumpti, sed tantum ex parte obiecti sumpti reduplicatiue: atqui totum quod respondet actui, quo fit vniuersale, est vnum per denominationem à cognitione intellectus: ergo nulla ratio vna respondet illi cognitioni ex parte solius obiecti specificatiue sumpti; sed sola singularia confusè cognita prout sunt similia. Probat maior. Illud quod ex parte solius obiecti responderet cognitioni, non includit cognitionem, neque ab illa dependet: sed quod est tale per cognitionem, includit cognitionem, & ab illa dependet: ergo illud quod est tale per cognitionem, non respondet cognitioni ex parte solius obiecti. Confirmatur primò. Quando homo est cognitus, illud quod ex parte obiecti responderet cognitioni est solus homo, non autem homo reduplicatiue vt cognitus, alioqui cognitio corresponderet sibi ipsi: ergo id quod ex parte obiecti responderet cognitioni, non est tale per cognitionem. Confirmatur secundò. Vnitas vniuersalis, quæ pendet à cognitione intellectus, non pendet ab ea tanquam à causa efficiente, quia cognitio nihil efficit in obiecto cognito; sed pendet

pendet à cognitione tanquam à causa formali: ergo illa vnitas non se tenet formaliter ex parte obiecti, sed est vnitas tantum cognitionis, non autem vnitas alicuius obiecti. Probo consequentiam. Cognitionis non se tenet ex parte obiecti: sed ratio formalis illius vnitatis est cognitio: ergo ratio formalis illius vnitatis, siue illa vnitas, non se tenet ex parte obiecti.

Quarta difficultas.

Quarto in vniuersali sunt duo, materiale & formale: vt vniuersale dicatur vnum aptum prædicari de pluribus, oportet vt prædicetur de illis pluribus tum secundum materiale, tum secundum formale: consequens absurdum est, quia sic natura & cognitio prædicarentur de Petro: ergo id quod est vniuersale, non se tenet ex parte solius obiecti. Similiter si vniuersale, vt est genus, habet sub se inferiora, necesse est vt ratio generis vniuersalis conueniat inferioribus, sicque illa sint vniuersalia; quia ratio superior debet conuenire inferioribus, de quibus prædicatur, & sic processus erit infinitus; quia sub illis erunt inferiora vniuersalia, & iterum sub aliis in infinitum.

Affertio, quid sit præcisio obiectiua.

Dico tertio, operationem illam, quæ natura fit vna & apta inesse pluribus, esse abstractionem obiectiuam, per quam cognoscitur vna ratio communis pluribus, non cognitio formaliter singularibus: non est autem abstractio formalis, per quam cognoscantur formaliter confusè omnia singularia. Hæc est receptissima opinio, tum antiquiorum, tum recentiorum sententia, præter veteres Nominales, & paucos alios, qui hoc ætuo doctrinam eorum inuicere voluerunt in scholas: meritò autem Suarez, vt aliàs monui, lib. 8. de Trinit. damnat eos.

Quid autem intelligant illi nomine præcisionis formalis, aut obiectiue, non repeto, quia satis dixisse videor initio disputationis secundæ.

Prima probatio.

Rationes eadem illæ sunt primò quibus probabam eo loco, quod intellectus habet vim cogitandi vnā formalitatem alicuius obiecti, non cogitata formaliter, sed identicè tantum alia formalitate obiecti eiusdem, licet realiter omnino identificata: dico enim v. g. quod homo est similis bruto, quatenus est sensitiuus; & dissimilis, quatenus est intellectiuius; cum enim sit huiusmodi propositio, cogitatur sensitiuum hominis, non cogitato formaliter intellectiuius: & cum cogitatur intellectiuius, non cogitatur formaliter sensitiuum, alioqui homo esset bruto similis, prout est intellectiuius; & esset dissimilis, quatenus est sensitiuius. Vide alia, quæ ibi attuli, ex quibus argumentor.

Si potest intellectus cogitare naturam Petri non cogitata formaliter eius singularitate, actio intellectus, quæ fit natura vniuersalis, non est præcisio solum formalis, quæ cogitentur formaliter & immediate singularia in seipsis, sed est præcisio obiectiua, quæ cogitetur vna formalitas, non cogitata formaliter altera ipsi identificata: sed intellectus, vt probavi, habet eam vim distinguendi per rationem res identificatas realiter: ergo actio intellectus quæ fit vniuersale, non est præcisio formalis, sed obiectiua.

Secunda probatio.

Secundò probatur iisdem rationibus, quibus sect. 2. huius questionis demonstrabam dari vniuersalia in essendo, id est naturas verè vniuersales; non autem vniuersalia solum in significando, id est non solas voces, quæ significant plura. Si autem cognitioni facienti vniuersale nulla responderet ratio vna obiectiue, nulla daretur natura vna, & apta esse in pluribus, id est nullum vniuersale in

essendo: ergo cognitioni facienti vniuersale respondere debet ratio aliqua vna, non autem sola singularia. Probatur minor, quia in vniuersali nihil reperiri potest præter cognitionem & obiectum cognitum: cognitio non est vniuersalis, obiectum cognitum non est vnum aptum inesse pluribus: sed sola singularia cognoscuntur: ergo nullum datur vniuersale in essendo.

Tertia probatio sit facilis & clara responsio ad rationes quas multiplicat aduersarij, vt præcisiones istas obiectiuas sepeliant, sed irritò semper conatu, vt patet ex alijs dictis, & patebit clariùs ex dicendis.

Tertia probatio.

Ad secundam enim, cuius tota vis in eo est, quod actus intellectus, quo fit vniuersale, debeat immediate attingere singularia; respondeo singularia posse immediate attingi, vel vt sunt singularia, id est secundum hæcceitates; vel secundum rationem naturæ obiectiue vnā. Actus ille intellectus, per quem homo constituitur indiuisus, non attingit immediate indiuidua secundum hæcceitates, sed secundum solam rationem naturæ, quæ à parte rei est multiplex: sed vna est obiectiue, id est ille actus est abstractio verè obiectiua, non formalis tantum. Eademque distinctio sufficit ad soluendas quinque probationes illius maioris, vnde piger eam toties repetere: v. g. illud per actum vniuersalem constituitur indiuisum secundum hæcceitates, quod est à parte rei diuisum, nego; constituitur indiuisum secundum naturam vnā, concedo. Similiter attingitur fundamentum vniuersalitatis secundum rationem naturæ, non secundum hæcceitates. Diuisio & indiuisio rei versantur circa idem sub eadem formalitate, nego; sub diuersa formalitate, concedo. Nam indiuisio circa solam versatur naturam, diuisio circa naturam & hæcceitates. Omne indiuisum diuisibile nihil est præter partes adæquatè sumptas secundum omnes formalitates, nego; præter partes sumptas inadæquatè secundum aliquam formalitatem, concedo; ideo vniuersale nihil est præter indiuidua sumpta secundum rationem naturæ.

Quando dicitur, quod totum diuisum continet illud totum quod dicunt membra diuidentia, verum est de toto actuali, & physico, quod est ante operationem intellectus; non est verum de toto potenciali, quod est dumtaxat per intellectum; nam ille vim habet præscindendi: vniuersale huiusmodi totum est, non continens formaliter totum quod habent partes. Reliqua non persequor, in quibus eadem solutio danda est.

Ad secundam recurrit etiam eadem distinctio: quod est verè ac immediate prædicabile de Petro & Paulo, est necessariò Petrus & Paulus realiter & à parte rei, concedo; formaliter & per intellectum, nego. Fateor naturam communem, quæ terminat actum vniuersalem, esse à parte rei Petrum & Paulum; sed formaliter tamen, quatenus cognita, non est Petrus & Paulus secundum hæcceitates. Idem erit si dicas, omne quod est verè prædicabile de Petro & Paulo, est Petrus & Paulus secundum naturam communem, non autem secundum hæcceitates. Deinde distingo illud antecedens. Obiectum actus vniuersalis non est adæquatè prædicabile de solo Petro, neque de solo Paulo, manens obiectum actus vniuersalis; & prædicabile de Paulo, siue, vt sæpe dixi, in sensu composito, concedo; desinens esse obiectum actus vniuersalis, & prædicabile de Paulo, siue in sensu diuiso, nego. Denique quod constituitur ex multis realiter diuersis, non potest identificari realiter

Solutio prima dubit. Quomodo attingantur singularia.

Solutio secundæ.

cum quolibet eorum, manens constitutum ex multis realiter diuersis; sed potest identificari desinens esse constitutum ex multis realiter diuersis: huiusmodi esse vniuersale sapientis dictum est.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam vt respondeatur, tollenda est magna æquiuocatio. Aduerto enim, eos qui dicunt fieri vniuersale per præcisionem obiectiuam, non dicere quod illi cognitioni respondeat aliquid ex parte obiecti, quod in se à parte rei sit vnum; nam quidquid responderet illi cognitioni, est in se à parte rei multiplex, & singulare, specificatiue sumptum. Dicunt igitur, quod illi cognitioni responderet aliquid, quod reduplicatiue sumptum, siue prout est obiectum, sit vnum per denominationem extrinsecam à cognitione intellectus; & illud formaliter non sunt hæcitates Petri & Pauli; sed ipsa ratio naturæ, quæ in se multiplex est; & dum ita cognoscitur, vna est extrinsecè, non autem intrinsecè. Vnde ad argumentum

Respondeo ad illam maiorem: illud quod non est tale nisi per denominationem à cognitione, non responderet cognitioni ex parte solius obiecti specificatiue sumpti, prout est res, concedo; ex parte solius obiecti prout est obiectum reduplicatiue, nego. Vnde nulla ratio in se, à parte rei vna responderet cognitioni, quæ sit vniuersale; sed responderet ex parte obiecti ratio, quæ vna est per denominationem ab operatione intellectus. Similiter quidquid responderet ex parte solius obiecti vt res est specificatiue, non includit cognitionem; quod autem vniuersale responderet cognitioni ex parte obiecti vt obiectum est reduplicatiue, includit cognitionem connotando illam extrinsecè; sicut homo cognitus, quatenus est in se, non includit cognitionem, sed reduplicatiue vt cognitus reuera illam includit, vt patet; debet enim connotare cognitionem. Ex quo patet solutio primæ confirmationis. Ad secundam autem concedo vnitatem vniuersalis pendere à cognitione tanquam à causa formali extrinsecè denominante; sic enim illa vnitatis se tenet ex parte cognitionis vt formæ denominantis; ex parte autem obiecti, tanquam rei denominatæ; & est vnitatis cognitionis intrinsecè tanquam formæ denominantis; vnitatis autem obiecti extrinsecè tanquam rei denominatæ: semper enim dixi vnitatem vniuersalem esse denominationem extrinsecam à conceptu intellectus.

Solutio
quartæ.

Ad quartam respondeo vniuersale esse aptum prædicari de multis secundum naturam substratam vniuersalitati, non secundum abstractionem, & formalitatem vniuersalis. Quod æquè valet in genere vniuersalis, sub quo sunt species participant rationem vniuersalis; genus enim vniuersalis prædicatur de inferioribus secundum substratum rationi communi, & genericæ ipsius vniuersalis.

SECTIO IV.

Verum ad vniuersale sufficiat abstractio sola sine ulla notitia comparatiua.

Notitia
compara-
tiua quid
sit.

Dixi ad vnitatem vniuersalem requiri abstractionem naturæ à singularibus, sed præteream contendunt plerique Philosophi, cognitionem etiam requiri, per quam eadem comparatur cum inferioribus, à quibus est abstracta, & de quibus prædicari potest. Comparisonem appellant actionem intellectus, per quam natura abstracta concipitur habere inferiora, & ad illa referri, cum tamen de facto non referatur, quia relatio realis est inter duo, quæ realiter distinguuntur; natura verò,

A & inferiora eius non distinguuntur, ideo ad illa non potest esse nisi relatio rationis, cuius cognitio est propriè notitia illa quam appellamus comparatiua.

Controuersia igitur est, vtum huiusmodi comparatio naturæ ad inferiora sit prorsus necessaria, vt natura sit formaliter vniuersalis.

Ratio verò dubitandi primò est, quia totum esse vniuersale est cognosci: sed totum esse vniuersale est esse vnum aptum inesse pluribus; ergo totum esse illius est cognosci vnum aptum inesse pluribus; sed non potest cognosci vnum aptum inesse pluribus, nisi per comparisonem: ergo vt fiat vniuersale, necessaria est comparatio.

Secundò illud est essentiale alicui, per quod illud definitur: sed vniuersale definitur per comparisonem cum pluribus: ergo comparatio necessaria est vt fiat vniuersale. Imò quod est respectum, includit comparisonem: vniuersale est aliquid respectum: ergo vniuersale includit essentialiter comparisonem. Denique quidquid conuenit naturæ per intellectum, debet cognosci ab intellectu: sed per solam abstractionem sine comparatione nõ cognoscitur vnitatis & aptitudo essendi in pluribus: ergo per solam abstractionem sine comparatione non conuenit naturæ per intellectum vnitatis & aptitudo essendi in pluribus: ergo per solam abstractionem natura non fit vniuersalis, cum non fiat vna & apta inesse pluribus.

C Tertio nulla res potest etiam directè cognosci sine sua essentia: sed vnitatis & aptitudinis est essentia vniuersalis: ergo sine vnitatis & aptitudinis cognitio non potest vniuersale. Denique illud est constitutum vniuersale, quod est illius distinctum: sed sola comparatio, non autem abstractio, distinctum est vniuersalium; genus enim, species, differentia, proprium, & accidens non distinguuntur nisi per ordinem ad diuersa inferiora; genus v.g. quod prædicabile sit de pluribus specie differentibus; species de numero differentibus. Imò risibilibus abstracta potest esse species, si compareretur cum hac numero risibilitate; & erit proprium, si compareretur cum Petro & Paulo: ergo videtur clarum, quod comparatio requiritur ad vniuersalitatem.

Dico quartò, comparisonem naturæ cum inferioribus omninò requiri, vt reflexè cognoscatur vniuersale iam factum, siue vt cognoscatur aliquid esse vniuersale: non requiri autem vilo modo comparisonem, sed abstractionem sufficere vt fiat vniuersale.

Prima pars probatione non eget, sed explicatione. Potest videlicet dupliciter cognosci vniuersale: primò directè, secundò reflexè. Cognoscere directè vniuersale est cognoscere id quod est vnum aptum inesse pluribus, non cognoscendo tamen illud vniuersale esse vnum aptum inesse pluribus. Cognoscere reflexè vniuersale est cognoscere aliquid habere vnitatem & aptitudinem vt sit in pluribus; quod est cognoscere vniuersale quatenus est vniuersale. Non est igitur difficile colligere, quare comparatio requiratur ad cognoscendum reflexè vniuersale; quia cognoscere explicitè vnitatem naturæ cum aptitudine vt sit in pluribus, est comparare naturam ad inferiora: hoc est cognoscere reflexè vniuersale: ergo non potest cognosci reflexè vniuersale, quin fiat comparatio, quæ non est aliud quàm cognoscere naturam cum ordine ad plura.

Secunda pars aduersarios plures habet ex Schola. Nam S. Thome & Scoti tenent eam Sotus q. 3. Suarez, & disp. 6. s. 6. Hurradus, Auerfæ, Arriaga, Toletus, Conimbricenses.

Ratio

prima ratio. Ratio autem primò est, quia tunc natura fit vniuersalis, quando fit vna & apta inesse pluribus: per soiam abstractionem, seclusa comparatione, natura fit vna & apta inesse multis, quæ se habet eodem modo obiectiue, ac se haberet realiter vniuersale illud Platonicum si existeret, natura videlicet existens à singularibus auulsa; & tamen vna & apta inesse in illis singularibus, ac illa omnia veluti sigillare: natura abstracta obiectiue se habet eodem modo, quo se haberet vniuersale illud Platonicum si existeret: ergo natura abstracta est verè vna & apta inesse multis. Probatur minor, nam maior nullà eget probatione. Sicut idea illa esset realiter à singularibus auulsa, sed apta tamen vt existeret in illis; ita hæc natura per intellectum auulsa esset à singularibus, & proximè apta vt illis per intellectum attribueretur: ergo illa natura sic abstracta per intellectum eodem modo se haberet obiectiue, quo se haberet realiter vniuersale Platonicum, si realiter existeret.

Eufasio praecluditur. Responderi potest, ideam illam Platonicam, si realiter existeret, habituram existentiam absolutam, cuius totum esse non esset cognosci: naturam verò abstractam à singularibus per intellectum, necessariò dicere respectum ad multa, quia totum esse illius est esse vnam aptam inesse pluribus.

Sed contrà, manet enim semper primum argumentum. Illa natura per intellectum est vna & apta inesse multis, quæ se habet eodem modo obiectiue, quo se haberet idea illa Platonica, si realiter existeret; quomodo enim illa natura non est eodem modo vna & apta per intellectum, quæ habet per intellectum omnia illa eadem, quæ haberet realiter, si existeret à parte rei. Illa natura per abstractionem huiusmodi est; quæ duæ præmissæ videntur negari nullo modo posse: ergo sequitur ex illis certa conclusio, quod natura per abstractionem fiat vniuersalis. Quod autem idea Platonica, si esset à parte rei, esset etiam respectiua, patet; quia illa idea esset apta inesse pluribus singularibus: ergo haberet respectum ad illa æquæ ac natura, quæ abstracta est per intellectum. Cum verò additur totum esse vniuersalis per intellectum esse cognosci, concludit, naturam non posse fieri vniuersalem, nisi abstractio interueniat, per quam cognoscatur natura sine singularibus; sed non respondet argumento, quod necessariò concludit naturam abstractam esse reuerà vniuersalem.

Secunda ratio. Secundò illa natura est actus & positiue vniuersalis, quæ actus & positiue vna est apta inesse multis; natura per abstractionem sine comparatione huiusmodi est; quod probatur. Primò quidem de vnitæte positiua; dicunt enim aduersarij, naturam abstractam esse vnam negatiue. Illud est positiue vnum, de quo affirmari potest indiuisio, & negari diuisio in plura; nam esse vnum negatiue, est nec posse dici diuisum, nec indiuisum; sed de natura abstracta potest affirmari indiuisio, & negari diuisio in plura; ergo natura abstracta est positiue vna. Probatur minor. De illo potest affirmari indiuisio, & negari diuisio in plura, de quo possunt negari causæ multitudinis, nimirum hæcæitates: sed de natura abstracta ab hæcæitatibus negari possunt hæcæitates: ergo de natura abstracta affirmari potest indiuisio & diuisio negari. Deinde tunc conceptus obiectiue est vnus positiue per denominationem extrinsecam, quando terminat vnum conceptum formalem: sed natura abstracta terminat actum conceptum formalem vnum: ergo est vna extrinsecè, & denominatione. Iam verò, quod natura

A abstracta positiue sit apta inesse pluribus, probò. Illud est positiue aptum vt sit in pluribus, quod absque alio superaddito potest positiue affirmari de pluribus: natura abstracta positiue affirmari potest de pluribus: ergo est positiue apta vt sit in pluribus.

B Tertio probò vniuersale destrui per omnem comparationem, atque adeò non fieri per illam. Per illud destruitur vniuersalitas, per quod destruitur abstractio natura à singularibus: per comparationem destruitur abstractio, vt patet, quia illud destruit abstractiōem ab indiuiduis, quod concipit naturam in indiuiduis: comparatio quælibet concipit naturam in indiuiduis, non enim concipi possunt etiam per primam apprehensionem indiuidua, prout inferiora talis natura, nisi concipiatur natura in indiuiduis: ergo comparatio destruit abstractiōem. Imò manifestum videtur, quod destruat vnitatem, atque adeò vniuersalitatem, quia multiplicitas destruit vnitatem: sed non possunt concipi plura inferiora sine multiplicitate: ergo per comparationem destruitur vnitatis.

C Ad primam respondeo illo argumento & aliis omnibus probari tantum comparationem naturæ ad inferiora esse necessariam, vt cognoscatur reflexè naturam esse vniuersalem; non probari, quod non sufficiat abstractio, vt fiat vniuersalis. Ad argumentum ergo distinguitur maior: esse vniuersalis est cognosci directè ac specificatiue id quod est vnum aptum inesse multis, concedo; cognosci reflexè ac specificatiue illud esse vnum aptum inesse multis, nego. Potest autem sine comparatione cognosci directè vnum aptum inesse multis; non potest cognosci reflexè, ac reduplicatiue prout est vnum aptum inesse multis.

D Ad secundam respondeo quedam essentialia esse posse rebus vt sint, quedam verò essentialia vt à nobis intelligantur, & explicentur. Comparatio cum pluribus non est essentialis vniuersali vt sit vniuersale, sed tantum vt à nobis explicetur & intelligatur esse vniuersale. Distinguitur ergo maior. Nihil fieri potest sine eo quod est ipsi essentialia vt existat, concedo; sine eo quod est ipsi essentialia vt explicetur à nobis iam factum, nego. Comparatio autem non est essentialis vniuersali vt existat, sed tantum vt explicetur iam factum. Illud, sine quo vniuersale definiri non potest, est essentialia illi vt cognoscatur & explicetur iam factum; non est essentialia illi vt existat. Sunt enim aliqua entia relatiua secundum dici, quæ non possunt definiri, & explicari sine ordine ad aliud, & tamen sunt omnino absoluta. Vniuersalitas eo modo est respectiua, neque potest explicari nisi per comparationem ad inferiora; sine qua tamen comparatione potest existere, & cognosci directè, non autem reflexè. Deinde maior illa manifestè falsa est. Quidquid conuenit naturæ per intellectum, debet cognosci ab intellectu. Nam esse cognitum, conuenit pariter per intellectum, id est per denominationem extrinsecam ab intellectu; quod tamen non est necesse cognosci ab intellectu.

E Ad tertiam respondeo, nunquam vniuersale cognosci directè, quin cognoscatur directè vnitatis & aptitudinis, id est quin cognoscatur id quod habet vnitatem & aptitudinem; sed non esse tamen necesse vt in actu signato & reflexè cognoscatur vnitatis & aptitudo, id est vt cognoscatur naturam habere vnitatem & aptitudinē. Sicut possum cognoscere hominem, quin cognoscam illum esse animal rationale; quamvis non possim illum cognoscere, nisi cognoscam animal rationale, siue id quod est animal

Solutio primæ dubit.

Solutio secundæ dubit.

Solutio tertiæ dubit.

animal rationale. Deinde nego vniuersalia inuicem distingui per solam comparisonem, quamvis explicari propriè nequeat à nobis eorum distinctio sine comparatione. Imò vniuersalia neque constituuntur, neque distinguuntur per abstractionem, aut per comparisonem, sed per diuersam aptitudinem essendi in inferioribus; quæ aptitudo fit quidem per abstractionem, sed non est abstractio vel comparatio.

SECTIO V.

De proprietatibus generalibus vniuersalium.

Explicatà existentia & essentia vniuersalium, sequuntur duæ proprietates, de quibus est controuersia. Prima est eorum realitas: secunda prædicabilitas. Quomodo autem vniuersale sit obiectum scientiæ, satis videtur dictum in disputatione de scientia. Quomodo sit ingenerabile & incorruptibile secundum naturam substratam vniuersalitati, constat ex disputatis de conceptu entis.

§. I.

Ut vniuersale sit ens reale.

Materialis vniuersalis, id est natura, quæ denominatur vniuersalis, sine dubio est realis, cum sit ipsamet natura indiuiduorum; sed difficultas est, utrum vniuersalitas actualis, quæ non conuenit naturæ nisi per intellectum, sit reale illius accidens, an verò accidens dumtaxat fictum; si enim sit reale accidens, natura vt vniuersalis formaliter erit ens reale; si autem sit accidens fictum, natura formaliter vt vniuersalis erit ens rationis.

Prima dubit. Ratio verò dubitandi primò est, quia illud est ens rationis, quod habet tantum esse in intellectu: vniuersale habet tantum esse obiectiue in intellectu: ergo vniuersale est ens rationis. Probatur minor. Illud habet tantum esse obiectiue in intellectu, quod non est nisi dum cognoscitur, seu cuius totum esse est cognosci, & obiecti intellectui: sed vniuersale non est nisi dum cognoscitur, & totum eius esse est cognosci: ergo vniuersale habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Secunda. Secundò vniuersale nec est, nec esse potest à parte rei: ergo est verum ens rationis, & habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Tertia. Tertio tunc fit ens rationis, quando res aliter concipitur quàm sit, & quàm esse possit, assignando illi aliquid quod non habet: sed quando natura fit vniuersalis, necessariò concipitur aliter quàm sit, vel esse possit, assignando ei aliquid: ergo fit ens rationis. Probatur minor. Quando fit vniuersale, natura concipitur vna & apta vt sit in pluribus, cum tamen à parte rei nec sit, nec esse possit vna & apta inesse pluribus: ergo cum fit vniuersale, concipitur res aliter quàm sit, assignando ei aliquid. Confirmatur, quia natura nec est, nec esse potest sine singularitate: quando fit vniuersale, natura cogitatur sine singularitate: ergo natura cogitatur aliter quàm sit, vel esse possit.

Conclusio affirmans. Dico primò, vniuersale formaliter sumptum esse ens omnino reale, neque necesse villo modo esse, vt in eo fabricando fiat ens rationis. Aduersantur cum S. Thom. & Caietan. Suarez, Vasquez, & plerique Recentiores.

Probatio. Ratio tamen est, quia duobus modis potest aliquid esse ens reale alicuius naturæ. Primò ita vt sit intrinsecè in illa: secundò ita vt extrinsecè tan-

tum illam denominet, vt cum natura dicitur cognita esse, vel abstracta, cognitio accidens est reale illius naturæ, sed extrinsecum tantum. Similiter duobus modis aliquid esse potest per intellectum: primò per intellectum cogitantem aliquid, quod non est; vt cum cogitatur chimæra: secundo per intellectum denominantem extrinsecè; vt hominem esse cognitum est per intellectum, id est pender ab intellectu, non quidem aliquid fingente, sed extrinsecè tantum denominante hominem.

Vnde

Argumentor. Vniuersale non est ens rationis, sed est verè reale, si operatio quæ fit vniuersale, nihil fingat, quod reuerà non sit; sed extrinsecè tantum denominet naturam cognitam, & abstractam: sed operatio quæ fit vniuersale, nihil fingit quod non sit à parte rei, sed extrinsecè tantum naturam denominat cognitam & abstractam. Non cogito naturam esse in singularibus à parte rei; sic enim aliquid fingerem; sed tantum cogito naturam non cogitatis singularibus, vbi nulla est fictio. Vnde dixit Philosophus, abstractiuentium non esse mendacium, quia dum concipiunt vnum alio non concepto, nihil fingitur: ergo vniuersale non est ens rationis, sed ens verè reale.

Ad primam respondeo, negando quod vniuersale habeat tantum esse obiectiue in intellectu; quod probo, quia habere esse obiectiue in intellectu, est cognosci ab intellectu: sed vniuersale reuerà est, quamvis non cognoscatur ab intellectu; natura enim humana verè abstracta est, etiam si non cognoscatur ab intellectu, quod illa sit abstracta; sicut homo est reuerà cognitus, quamvis nullus cognoscat illum esse cognitum, licet ille non sit cognitus, si nullus intellectus cognoscat hominem: eodem enim modo natura est verè vniuersalis, licet nullus intellectus cognoscat vniuersale, sed tantum cognoscat naturam, non cognitatis singularibus: igitur vniuersale non necessariò habet esse obiectiue in intellectu. Vnde ad probationem distinguitur minor: sed vniuersale non est nisi dum cognoscitur natura sine singularibus, totum esse illius est cognosci, non cognitatis singularibus, concedo; vniuersale non est nisi dum cognoscitur ipsum vniuersale, totum esse illius est cognosci vniuersale, nego. Verum enim est, quod natura cognoscitur dum abstrahitur & fit vniuersalis; falsum est quod necessariò cognoscatur ipsum vniuersale.

Instabis primò, vt aliquid ens rationis habeat tantum esse obiectiue in intellectu, non est opus vt cognoscatur, quod illud sit ens rationis: ergo vt vniuersale habeat esse obiectiue in intellectu, non est opus vt cognoscatur formaliter vniuersale.

Respondeo negando consequentiam, quia in vniuersali sunt duo, natura realis & vniuersalitas: vt vniuersale, quatenus vniuersale habeat esse obiectiue in intellectu, non sufficit vt cognoscatur natura, sed cognosci etiam debet vniuersalitas, per quam denominatur vniuersale. Igitur, vt aliquid sit ens rationis, requiritur vt id quod denominatur ens rationis, cognoscatur ab intellectu, & in eo habeat tantum esse obiectiue. At verò id quod denominatur vniuersale, scilicet natura, non habet tantum esse obiectiue in intellectu.

Instabis secundò. Natura quæ denominatur vniuersalis, prout denominatur vniuersalis, habet tantum esse obiectiue in intellectu: ergo quatenus denominatur vniuersalis est ens rationis.

Respondeo

Quaest. III. Sect. V. Proprietates vniuersal. 661

S. II.

An, & quomodo vniuersale sit predicabile.

Respondeo negando primò antecedens, quia vt natura, quatenus denominatur vniuersalis, haberet esse obiectiue in intellectu, deberet cognosci quatenus est vniuersalis; non cognoscitur autem vt sic. Deinde falsa est etiam consequentia, quia vt aliquid sit ens rationis, non sufficit vt habeat tantum esse obiectiue in intellectu reduplicatiue vt cognitum, sed specificatiue sumptum debet habere tantum esse in ipso intellectu. Eito verum sit, quod natura vniuersalis, prout vniuersalis reduplicatiue, habeat tantum esse obiectiue in intellectu; tamen hoc non sufficit ad ens rationis, alioqui quidquid concipitur, esset ens rationis.

Solutio secundae dubitat.
Ad secundam respondeo vniuersale reuera esse à parte rei extrinsecè & denominatiue, quamvis non sit intrinsecè in rebus; quia vniuersalitas est solum denominatio extrinseca ab operatione intellectus; & naturam esse vniuersalem nihil aliud est, quam naturam esse abstractam. Cum ergo dicitur vniuersale non esse nisi per intellectum, distingui debet; non est nisi per intellectum extrinsecè denominationem, concedo; non est nisi per intellectum cogitantem aliquid quod non est in re, nego.

Solutio tertiae.
Ad secundam respondeo sepius dictum esse, quod non sufficit ad ens rationis concipere rem aliter quam sit non cogitando totum quod est in re; sed requiritur vt cogitet aliquid quod non est in re. Distinguitur ergo hæc minor: sed quando sit vniuersale, cogitur natura aliter, quam sit; vel esse possit, non concipiendo totum quod habet naturam, concedo; asserendo aliquid naturæ, quod non habeat extrinsecè ac denominatiue, nego. Natura enim illa licet intrinsecè non sit vna & apta inesse pluribus, extrinsecè tamen & denominatiue vna est, & apta, quia extrinsecè ac denominatiue abstracta est. Similiter ad confirmationem distinguitur antecedens: natura nec est, nec esse potest intrinsecè in seipsa sine singularitate, concedo; non potest esse denominatiue ac extrinsecè sine singularitate, nego.

Prima instantia.
Instabis primò: ergo chimæra erit ens reale, quia per denominationem extrinsecam ab intellectu est ens reale eo modo quo natura extrinsecè denominatur vna per intellectum.

Respondeo naturam esse vnam per denominationem tantum extrinsecam, cui nulla fictio est iuncta; chimæram verò realem non esse, quia existit per denominationem extrinsecam, cui iuncta est fictio, cui scilicet iungitur aliquid, quod non est in re. Propterea realitas extrinseca, quæ chimære tribuitur, ficta est. Vnitas autem extrinseca naturæ realis est.

Secunda instantia.
Instabis secundò: id quod est intrinsecè in seipso multiplex, non potest dici vnum nisi per fictionem: sed natura est intrinsecè in seipsa multiplex; ergo natura non potest dici vna, nisi per fictionem.

Respondeo distinguendo maiorem: quod est intrinsecè in seipso multiplex, non potest dici vnum intrinsecè nisi per fictionem, concedo: non potest dici extrinsecè vnum, nego: natura vniuersalis non dicitur vna intrinsecè, sed extrinsecè, sicut paries extrinsecè denominatur visus. Similiter si dixeris, vnitas & aptitudo non habent esse realiter in natura: ergo habent tantum esse obiectiue in intellectu, distingui debet antecedens: vnitas & aptitudo non habent esse realiter intrinsecè in natura, concedo; non habent esse realiter extrinsecè ac denominatiue, nego.

R.P. de Rhodes curs. Philosoph.

Predicabilitas vniuersalis est aptitudo naturæ vniuersalis, vt affirmetur de suis inferioribus; quia vniuersale actu prædicari nihil aliud est, quam illud affirmari de inferioribus; prædicari enim de altero est alteri tribui: vnde prædicatum in propositione dicitur illud quod alteri tribuitur; subiectum id cui aliquid tribuitur: ergo esse prædicabile, est posse alteri tribui, seu de altero affirmari. Vel etiam prædicari aliquid de aliquo, est aliquid reddi alteri à quo per mentem fuerat abstractum: nam antequam dicam, *Homo est animal*, necesse est vt animal abstraham ab homine, alioqui esset propositio identica: si ergo animal abstractum ab homine prædicem de homine, animal reddam homini; si autem animal ita maneat abstractum, neque reddatur homini, non erit quidem prædicatum, sed prædicabile.

Circa prædicabilitatem ergo vniuersalis duo possunt controuerti: primò, vtum illa reuera conueniat vniuersali, & vtum sit eius essentia, an verò eius proprietas: secundò vtum actualis prædicatio destruat ipsam vniuersalitatem.

Ratio verò dubitandi primò sit, quia videtur omnino quod vniuersale nunquam est proximè prædicabile; quia vt aliquid sit proximè prædicabile de aliquo, debet actu esse in illo: vniuersale non est actu in inferioribus: ergo non est de illis proximè prædicabile. Imò natura non habet à parte rei aptitudinem vt sit in multis: ergo natura non potest nisi falso affirmari de multis.

Secundò, si vniuersale est prædicabile, videtur quod debet prædicari secundum vniuersalitatem, sine prout est vniuersale. Illud enim est prædicabile de multis vt sic, quod est aptum inesse multis vt sic: sed aggregatum ex natura & vniuersalitate aptum est inesse multis vt sic: ergo aggregatum ex natura & vniuersalitate vt sic est prædicabile de multis. Imò vniuersale, quia vniuersale, est prædicabile: ergo prædicabilitas conuenit naturæ ratione vniuersalitaris. Deinde vniuersale prædicatur vt aliquid superius & communius: ergo prædicatur vt vniuersale; non enim est superius, si adæquatur. Denique si vniuersale non prædicatur secundum vniuersalitatem, hæc duæ propositiones idem sonant, *Petrus est homo*, & *Petrus est hic homo*; nam in veraque prædicatum erit singulare.

Tertio videtur, quod prædicabilitas non est proprietas vniuersalis, sed vera eius essentia: nam aptitudo essendi in multis per intellectum est essentia vniuersalis, non autem eius proprietas; sed aptitudo essendi in multis per intellectum est prædicabilitas: ergo prædicabilitas est essentia vniuersalis, non autem eius proprietas. Maior euident est, nam aptitudo essendi in multis non conuenit naturæ realiter & intrinsecè: ergo conuenit illi tantum per intellectum.

Quarto sicut præmissæ determinant intellectum ad conclusionem, ita etiam abstractio reddit intellectum potentem ad prædicationem vniuersalis: sed præmissæ reddunt essentialiter intellectum potentem ad assensum conclusionis: ergo abstractio reddit essentialiter intellectum potentem ad prædicationem vniuersalis.

Dico secundò, omne vniuersale necessariò directè esse prædicabile de multis quoad naturam vniuersalitatis substratam, non quoad ipsam vniuersalitatem.

Prima pars certa est apud omnes, quia quod est aptum, vel quod potest esse in multis, potest etiam tribui multis, & de illis affirmari; quod est

Quid sit esse prædicabile.

Quadruplex ratio dubitandi.

Conclusio binæbris.

Prædicabilitas conuenit vniuersali.

K K K

posse

posse prædicari: natura vniuersalis potest esse in multis: ergo manifestum est, quod de illis etiam potest prædicari, quia prædicari sequitur esse. Dixi verò prædicari posse directe, quod non conuenit inferioribus ratione superiorum; nam cum dicitur, *Animal est homo*, prædicatio est indirecta, ut patet ex Logica. Solum vniuersale prædicatur directe de inferiori, ut *Petrus est homo*.

Secundū
solam na-
turam.

Secundæ partis sensus est, quod vniuersale non ita est prædicabile de inferioribus, quod ipsa vniuersalitas tribui possit inferioribus; sed quod materiale vniuersale possit de illis affirmari, natura scilicet ipsa realis, quæ dicitur vniuersalis.

Ratio est, quia illud solum prædicari potest de multis, quod solum esse potest in multis: sed sola natura, non autem vniuersalitas, esse potest in multis: ergo sola natura est prædicabilis, non autem vniuersalitas. Deinde propositiones hæc falsæ sunt, *Petrus est species humana; Homo est genus*: ergo vniuersalitas non prædicatur de inferioribus, sed sola natura. Præterea prædicatum & subiectum ita debent adæquari, ut vnum non pateat latius quam alterum, quia copula est, significat identitatem subiecti & prædicati: sed si vniuersale est prædicabile de inferioribus secundum vniuersalitatem, prædicatum patet latius quam subiectum; cum enim diceretur *Petrus est homo*; sensus esset, *Petrus est homo vniuersalis, siue omnis homo*.

Non est
essentia
vniuersa-
lis.

Dico tertio, prædicabilitatem vniuersalis non esse illius essentiam, sed veram eius proprietatem. Contrarium censent Scotus q. 15. Hartadus, & pauci Recentiores.

Ratio autem est, quia illa non est rei alicuius essentia, quæ non est primus eius conceptus: sed posse per intellectum affirmari de inferioribus non est primus conceptus vniuersalis: ergo illa non est eius essentia, sed proprietas. Probatur minor. Prius est vniuersale posse inesse multis realiter, quam posse affirmari per intellectum, quod sit realiter; idem enim verè potest affirmari, quia est: ergo posse affirmari non est primus conceptus rei. Neque dicas aptitudinem essendi per intellectum esse prædicabilitatem; sic enim vrgeo. Prius est aliquid per seipsum realiter posse inesse, quam posse affirmari realiter inesse: natura vniuersalis affirmatur inesse multis realiter, non affirmatur inesse multis per intellectum; quis enim dixit, *Petrus est homo per intellectum*: ergo prius est quod natura possit inesse realiter, quam quod possit intellectus affirmare quod illa inest.

Solutio
primæ du-
bitat.

Ad primam respondeo distinguendo illam maiorem: ut aliquid sit proximè de aliquo prædicabile, debet actu in illo esse, ut sit proximè prædicabile secundum existentiam, concedo; ut sit proximè prædicabile secundum essentiam, nego. Tunc aliquid prædicatur secundum essentiam, quando copula est, significat solam identitatem prædicati & subiecti, ut si dicam, *Petrus est homo*. Tunc prædicatur secundum existentiam, quando copula est, significat quod actu existit, ut cum dico, *Petrus est albus*. Denique satis dictum est, quod natura vniuersalis, licet intrinsecè non habeat à parte rei aptitudinem essendi in multis, habet tamen illam à parte rei extrinsecè.

Solutio
secundæ
dubitatur.

Ad secundam respondeo aggregatum ex natura & vniuersalitate aptum esse ut sic inesse multis secundum naturam, non autem secundum vniuersalitatem, & eo etiam modo esse prædicabile de multis; idem prædicabilitas conuenit vniuersali propter vniuersalitatem, quamvis non sit prædicabile secundum vniuersalitatem. Illæ propositiones, *Petrus est homo*, & *Petrus est hic homo*, sunt diuersæ,

quamvis neutra significet Petrum esse hominem vniuersalem; sed quia quando dicitur, *Petrus est homo*, prædicatum sumitur in significatione confusa; quando dicitur, *est hic homo*, prædicatum sumitur in suppositione determinata, id est significat singularitatem determinatam, quam explicitè non significat in altera. Denique distinguo illam propositionem: vniuersale prædicatur ut aliquid superius & communius, ita ut quando prædicatur, maneat superius & communius, nego; quia tunc potius adæquantur; prædicatur ut aliquid quod antequam prædicaretur, factum necessario est communius & superius, concedo.

Ad tertiam respondeo, posse duobus modis explicari aptitudinem essendi in multis, quæ vniuersalium propria est, primò ut sit aptitudo naturæ ut sit in multis per seipsam; secundò ut sit aptitudo essendi in multis per affirmationem intellectus: neutra conuenit intrinsecè ipsi naturæ à parte rei, sed utraque tamen conuenit illi per denominationem ab intellectu abstrahente; nam aptitudo essendi in multis per seipsam conuenit abstracte, non autem naturæ per seipsam existenti à parte rei; neque tamen confundi debet cum aptitudine essendi in multis per affirmationem. Unde ad argumentum sic distinguitur maior: aptitudo essendi in multis per intellectum est essentia vniuersalis; aptitudo essendi in multis per seipsam, quæ conuenit naturæ per abstractionem, est essentia vniuersalis, concedo; aptitudo essendi per prædicationem, quæ conuenit naturæ per abstractionem, est essentia vniuersalis, nego. Aptitudo autem essendi per seipsam non est prædicabilitas, sed aptitudo essendi per affirmationem.

Ad quartam nego illam maiorem: sicut præmissæ determinant intellectum ad conclusionem, sic abstractio reddit intellectum potentem ad prædicationem vniuersalis. Ratio disparitatis est, quia præmissæ respiciunt primariò conclusionem ipsam formaliter; abstractio concomitanter & secundariò respicit prædicationem vniuersalis; primariò autem conuenientiam vniuersalis per seipsam; ex quo sequitur ut possit conuenire per affirmationem intellectus.

S. III.

Vtrum actualis prædicatio destruat vniuersalitatem.

Dixi vniuersale adiunctam habere prædicabilitatem de suis inferioribus; nunc controuertitur, vtrum ita sit prædicabile, ut desinat esse vniuersale, quando actu prædicatur de inferioribus, præsertim singularibus. Video enim hoc à multis negari, ab aliis verò affirmari.

Ratio dubitandi contra partem affirmatiuam triplex primò est, quia dum vniuersale actu prædicatur de multis, manet semper una ratio indiuisa obiectiui, siue vnus conceptus obiectiuus: ergo vniuersale seruat suam vnitatem, etiam dum actu prædicatur. Secundò hæc prædicatio, *Omni homo est animal*, est prædicatio vniuersalis: ergo vniuersale dum actu prædicatur, seruat semper suam vniuersalitatem.

Tertio illud non est prædicabile, quod destruitur, si prædicatur: vniuersale est prædicabile: ergo non destruitur si actu prædicatur.

Dico quartò, totam vniuersalitatem necessariò destruere, quoties vniuersale prædicatur actu de suis singularibus, aut etiam de minus communibus. Antequam probetur.

Obserua, prædicatū vniuersale posse attribui vel subiecto singulari, ut, *Petrus est homo*; vel subiecto plurimo minus

minus communi, ut omnis homo est animal; vel subiecto æquæ communi, ut omnis homo est animal rationale. Sensus conclusionis est, quod vniuersale omnino amittit vniuersalitatem quoties attribuitur subiecto singulari: si subiecto minus communi, habet illam ipsam vniuersalitatem, quam habet subiectum; ut animal si prædicetur de homine, non est genus, sed species. Cum autem prædicatur de subiecto æquæ communi, seruat vniuersalitatem.

Eius probatio.

Ratio ergo est, quia in omni prædicatione prædicatum & subiectum debent adæquari, adeo ut vnum non pateat latius quam alterum: sed subiectum prædicationis singularis est singulare: ergo prædicatum illius prædicationis, cuius subiectum est singulare, non est vniuersale, sed singulare: ergo in omni prædicatione, quæ vniuersale prædicatur de singulari, necesse est destrui ipsam vniuersalitatem. Deinde si vniuersale maneret vniuersale dum prædicatur de singulari, quoties dicitur, *Petrus est homo*, sensus esset, *Petrus est homo vniuersalis*; atque adeo, *Petrus est omnis homo*: ergo vniuersale destruitur per actualem prædicationem. Unde commune illud axioma manauit, quod communitas vniuersalis non descendit ad inferiora. Præterea certum est, quod vniuersale, ut maneat vniuersale, debet esse abstractum à singularibus: sed actualis prædicatio tollit abstractionem, quia prædicare nihil aliud est quam reddere id quod erat abstractum ei à quo erat abstractum: ergo vniuersalitas tollitur per actualem prædicationem.

Solutio primæ dubitæ.

Ad primam respondeo negando manere rationem naturæ obiectiue vnæ, quando illa natura prius abstracta prædicatur de multis; cum enim prædicatur de pluribus, tribuitur illis pluribus, idcirco non est amplius vnus conceptus obiectiuius. Imò non potest intellectus verè affirmare illam eandem naturam de Petro, quam affirmat de Paulo; sed necessariò affirmat diuersam. Denique natura, quæ est vniuersalis, est natura omnium hominum: sed natura quæ affirmatur de Paulo, natura est solius Pauli, non autem omnium hominum: ergo non est vniuersalis. Neque dicas naturam, quæ affirmatur de Petro, esse obiectiue naturam omnium hominum, non autem realiter. Contrà enim est, quia tunc natura non manet obiectiue natura omnium hominum per abstractionem, quando tollitur abstractio: sed per prædicationem tollitur abstractio: ergo in actuali prædicatione natura non manet obiectiue natura omnium hominum.

Solutio secundæ.

Ad secundam patet ex dictis in explicatione conclusionis, quod vniuersale potest seruari vniuersalitatem quando actu prædicatur de alio vniuersali æquè latè patente, ut si dicam, *Homo est animal rationale*; tunc enim prædicatum & subiectum adæquantur. Verum est quod prædicatum propositionis sumitur semper in suppositione confusa, quoties illa non conuertuntur: si autem conuertantur, verum non est.

Solutio tertiæ.

Ad tertiam nego illam maiorem. Illud non est prædicabile, quod destruitur si prædicetur; totum enim continuum bipalmare est diuisibile in partes; quod tamen si diuidatur, destruitur: definit videlicet esse bipalmare, si duo palmi sint diuisi. Vniuersale autem esse vniuersale non aliud est, quam illud esse tantum quoddam diuisibile in plura inferiora, in quibus singulis totum reperiatur.

Colliges ex his, quomodo vniuersale fieri possit non solum per primam, sed etiam per secundam & tertiam operationem; sit enim per secundam & prædicatum & subiectum sint vniuersalia: sit per

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A discursum, si propositiones sint vniuersales.

De vniuersalibus in particulari, quæ possent hic desiderari, plenè tractata sunt in secunda disputatione logica, vbi egi de directione primæ mentis operationis.

QVÆSTIO IV.

De variis rerum distinctionibus.

Ad plenam vnitatis intelligentiam, de qua dixi hactenus, requiritur necessariò notitia distinctionis, quæ opponitur vnitati; præsertim cum rei cuiuslibet essentia, & vnitatis tunc rectè determinetur, cum scitur distinctio rei à qualibet alia re; unde vulgò dicitur, quod idem est rei alicuius principium distinctiui, quod est eius constitutiui. Sunt autem quatuor de rerum distinctionibus scitæ dignæ. Primò quid propriè sit, & quibus signis dignosci possit distinctio realis, quæ dicitur distinctio rei à re. Secundò, vtrum præter distinctionem rei à re debeat etiam admitti distinctio alia minor, quæ appellari solet modalis. Tertiò, vtrum admittenda etiam sit alia distinctio ante operationem intellectus, quæ dicitur ex natura rei. Quartò, vtrum admittenda etiam sit distinctio rationis. De alia distinctione, quam appellant virtualem, satis dictum est in tractatu de Deo.

SECTIO VNICA.

Quid sit, & quibus signis dignosci possit distinctio verè realis.

Vulgò dicitur, signum distinctionis huius esse, quod duo possint separata existere simul, vel certè quod eorum alterum existere possit, altero non existente in rerum natura, quod etiam possit existere sine illo.

Ratio tamen dubitandi esse potest, quia debet dari conceptus aliquis distinctionis, qui sit communis Deo, & creaturis: sed mutua illa separabilitas, & existentia vnus sine altero, non est conceptus distinctionis, qui conuenire possit Deo & creaturis: ergo ille non est conceptus verus distinctionis.

Triplex diuinitas.

Primò enim essentia Dei non distinguitur realiter à personalitate ipsius Patris, & illa essentia communicatur Filio, non communicata personalitate Patris, atque adeo separatur à personalitate Patris: ergo potest aliquid esse separabile, quod tamen non est distinctum realiter.

Secundò tres personæ sanctissimæ Trinitatis distinguuntur realiter; & tamen implicat ut illæ inuicem vllò modo separentur: ergo separabilitas non est character proprius realis distinctionis.

Tertiò dependentia creaturæ à Deo distinguitur à creatura; & tamen creatura existere nullo modo potest sine dependentia; neque dependentia existere potest sine creatura dependente: ergo separabilitas non est signum necessarium ad realem distinctionem.

Dico primò, vbiunque reperitur mutua separabilitas, ibi necessariò est realis distinctio; quamvis sine mutua separabilitate, præsertim in diuinis, reperiatur huiusmodi distinctio.

Ratio euidentis est, quia vbi est pluralitas entitatum realium, ibi est distinctio illa, quæ appellatur maioris realitatis: sed vbi est separabilitas mutua, ibi est vera pluralitas entitatum realium; nam vtrique realiter sine altera existit, atque adeo est altera entitas ab entitate alterius: ergo vbi est mutua separabilitas, ibi est distinctio realis maior.

KKk z Sed